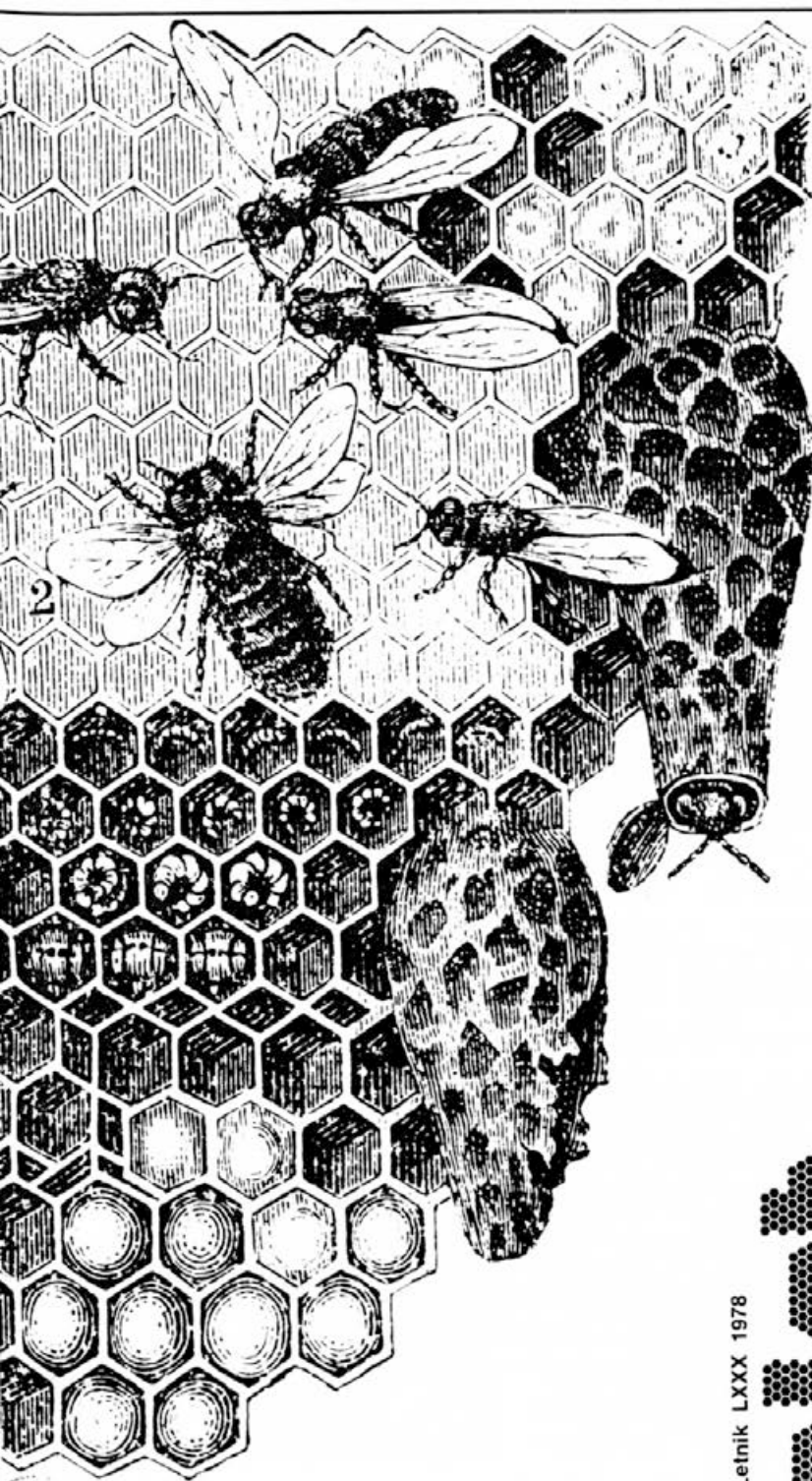

Letnik LXXX 1978

slovenski čebelar

GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ
SLOVENIJE

Št. 6

1. junij 1978

Leto 80

VSEBINA

XXVII. redni letni občni zbor Zveze čebelarских organizacij za Slovenijo — Brdo pri Lukovici 22. 4. 1978	181	Jože Rotar: Drobcji iz zgodovine slovenske čebelarске organizacije — nadaljevanje	211
— poročilo dr. Jožeta Benigarja	182	Jože Rode: Postopek za pridobitev dovoljenja za prevoz čebel — enotni postopek na območju Gorenjske	213
— govor republiškega sekretarja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano tov. Ivana Marenka	191		
— govor predsednika Zadrुžne zveze Slovenije tov. Andreja Petelina	192	IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA	
— govor predstavnice Zavoda za šolstvo SRS L. Halerjeve	193	III. mednarodni simpozij o apiterapiji, Portorož 11.—14. 9. 1978	214
— govor Dušana Švare	196	Prispevki za ČIC	215
Dušan Švara: Čebelarjeva opravila v mesecu juniju	201	Kranjc inž. Anton: Vzreja in osemenjevanje matic	215
Ivan Grajš: Izkušnje z medenjem hoje v Kočevskih gozdovih in Gorskem Kotarju	203	OSMRTNICE	
Franc Guna: Vsajanje in oskrbovanje rojev	206	Bilten »Medex« d. e. delo na domu in kooperacija	
V JUBILEJNEM LETU		Jože Vetrovec: Zoper pretirano uporabo antibiotikov čebelja lekarna	197
Josip Kostanjevec: Ob 80-letnici »Slovenskega čebelarja« in 50-letnici mojega čebelarjenja — nadaljevanje	210	Simon Smuk: Cvetni prah	198
		Odkup medu	200
		Proizvajalcem cvetnega prahu	200

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 200,00 din, ga prejmejo zastonj.

Izdaja ga Zveza čebelarских društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II. Telefon: 20-208. Izdajateljski svet: Dušan Švara, predsednik; člani: Ludvik Klun, Franc Magajna, Martin Mencej, Janez Mihelič, Fani Osojnik, A. Marija Sedej, Joško Slander in Janez Terlep.

Uredniški odbor: inž. Jože Babnik, inž. Ludvik Klun, inž. Anton Kranjc, Martin Mencej, Anton Rems, prof. Edi Senegačnik, dr. Nežka Snoj.

Glavni urednik: Janez prof. Mihelič, odgovorni urednik: inž. Ludvik Klun.

Odgovorni urednik Biltena — Medex — exp-imp. Franc Strumbelj.

Letna naročnina za nečlane 200,00, za tujino 250,00 za člane čebelarских organizacij drugih republik 120,00 dinarjev. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje naročnino v obrokih se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino.

Št. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636.

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943.

Zunanja stran ovitka delo inž. Janeza Suhadolca.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiskala tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana v 6850 izvodih
Rokopisov ne vračamo.

Gostje in delegati na občnem zboru ZČDS

XXVII. REDNI LETNI OBČNI ZBOR ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE BRDO PRI LUKOVICI 22. 4. 1978

Občni zbor ZČDS je bil tudi letos v osnovni šoli na Brdu pri Lukovici, predvsem zaradi tega, da so si delegati lahko ogledali nadaljevanje del na čebelar-skem izobraževalnem centru.

Udeležba delegatov in čebelarjev je bila kljub slabemu vremenu dobra, saj se je občnega zbora udeležilo 69 % delegatov, mnogo gostov in čebelarjev.

Po otvoritvi občnega zbora je dr. Jože Benigar pozdravil vse zbrane posebno pa naslednje goste: republiškega sekretarja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Iva Marenka, predsednika Zadružne zveze Slovenije Andreja Petelina, predstav-

nika SPOJ inž. Jeliča, predstavnika Sa-veza pčelara Vojvodine in urednika Pče-lara Radovana Ago Markova, predstavnika Medexa Maksa Gregorca, predstavnika Zavoda za čebelarstvo dr. Jožeta Riharja in predstavnika Čebelarske za-druge Zalec Ivana Brgleza.

Nato so bili soglasno izvoljeni delovni organi občnega zbora. V poročilu o delu zveze v zadnjem mandatnem obdobju, ki ga je nato prebral dr. Jože Benigar, se je dotaknil vseh perečih problemov organizacije, zato ga zaradi obveščenosti članstva objavljamo le v nekoliko skrajšani obliki.

POROČILO O STANJU IN DELU ZČDS OD ZADNJEGA OBČNEGA ZBORA

DR. JOŽE BENIGAR

Zveza združuje danes 44 občinskih oz. medobčinskih zvez in društev in povezuje na osnovi pristovoljne odločitve članstva iz osnovnih čebelarških organizacij (družin in društev) okoli 6600 čebelarjev v SR Sloveniji. Ta reorganizacija sicer še ni končana, vendar je v zaključni fazi, tako da lahko pričakujemo da bo do konca leta izpeljana v celoti, in da bomo tudi mi čebelarji v celoti uveljavili osnovni načeli tj. decentralizacijo in delegatski sistem in s tem odločanje od spodaj navzgor in ne obratno. Seveda pa si moramo nenehno prizadevati, da bomo v delegaciji volili vedno najboljše in najpožrtvovalnejše čebelarje, pa tudi v organe na vseh ravneh.

Prepričani smo, da bodo organizirani čebelarji lahko večji del problematike, ki nastaja na terenu reševali že sami v povezavi z vsemi ostalimi dejavniki terena in, da bodo le del vprašanj morale reševati organizacije na nivojih (občina, republika, federacija) in to seveda s pomočjo in v sodelovanju z delegacijami iz baze in ustreznimi družbenopolitičnimi ter upravnimi organi.

Na osnovi ustreznih analiz, izdelanih na podlagi strokovnih in družbenopolitičnih stališč in vidikov, se bomo lahko dogovarjali in sporazumevali za take oblike dela in za taka stališča, ki nam bodo omogočila najhitreje in najustreznejše reševati vsa vprašanja in doseči hitrejši razvoj čebelarstva pri nas.

Ze dalj časa, posebno pa še ob začetku reorganizacije smo slišali posamezne izjave, da na terenu ni primernih in sposobnih čebelarjev, ki bi znali voditi novo ustanovljene osnovne čebelarske organizacije na manjših območjih (KS) in da moramo zato zajeti v osnovno društvo (družino) širša območja in več čebelarjev. Menimo, da to ne drži v celoti, saj taka manjša organizacija ne zahteva od voljenih članov v organe družine (društva) visoko izobraženih in strokovno izšolanih kadrov, ampak v glavnem dobrovoljne in delovne čebelarje ter

vsestransko pomoč in sodelovanje vsega članstva. Ob nezainteresiranem in nedelavnem članstvu pa seveda še tako sposobni kadri ne bodo mogli uspešno voditi osnovne organizacije. V preteklosti so mnogi enako govorili za Krajevne skupnosti — danes pa vidimo, da se KS vse bolj uveljavljajo in tudi vsebinsko vključujejo v samoupravljanje in družbenopolitično ter gospodarsko življenje naše družbene skupnosti. Zato moramo korajžno in prizadevno pristopiti k ustanavljanju osnovnih organizacij in izboru čim ustrežnejših in aktivnejših delegacij. Prav te osnovne organizacije bodo postale šola in kovačnica za kadre v višjih organizacijah. V samoupravne organe društev in delegacije moramo pritegniti več mladih, saj je starostna struktura prav v organih upravljanja pri nas še bolj zaskrbljujoča, kot pri celotnem članstvu. Zato tudi v tem pogledu ne moremo zaostajati — oziroma vstrajati na starih položajih. Delo in reševanje tekoče problematike bi bila najboljša šola za mlade kadre, če jim bomo znali ob vsakem času in ob vseh težavah pri opravljanju nalog pravilno pomagati in jih tovariško usmerjati.

Zadnji dogodki jasno kažejo, da se naše čebelarstvo dviga iz anonimnosti, da postaja tudi za družbo pomembno in smo zato dolžni, da se z vsemi silami in na vse možne načine vključimo v vse točke družbenega, političnega in gospodarskega življenja ter samoupravnega

sistema naše dežele. Naši problemi morajo postati družbeni problemi in reševanje tozadevnih vprašanj naloga ne samo čebelarjev, temveč vse družbe. Tako razpoloženje in sodelovanje pa moramo ustvarjati in utrjevati predvsem v osnovnih družbenopolitičnih skupnostih — krajevnih skupnostih in ga prenašati navzgor do občin in republike. Čebelarji smo dolžni, da predvsem sami s strokovnim znanjem, dobro monolitno organizacijo in lastnimi silami dokažemo družbeni skupnosti, da pričakujemo od nje predvsem moralno pomoč in razumevanje pri odpravljanju tistih ovir, ki onemogočajo hitrejši in boljši razvoj čebelarstva.

Kot smo že večkrat poudarili, morajo predvsem kmetijski strokovnjaki pri nas spoznati pomembnost čebel za boljši in večji pridelek žužkocvetnih kultur, kar je danes, ko se intenzivno borimo pridobiti doma čim več prehrane, posebno pomembno. Seveda pa pri tem čebelarji ne smemo stati pasivno ob strani, ampak moramo z vsemi silami in primeri skrbeti za to, da bo to spoznanje čim jasnejše in prepričljivejše našemu kmetijstvu. Prav tako ne smemo pozabiti opozarjati na pomen neposrednih čebelnih pridelkov, ki so pomembni kot prehrana, poživila, celo zdravila in industrijska surovina. Pri prvi nalogi, morajo predvsem aktivno nastopati čebelarji iz organizacije v bazi, za drugo pa je potrebna izdatna propaganda republiške čebelarске organizacije.

Ocenjujemo, da v teh nalogah nismo bili dovolj aktivni in smo storili vsi mnogo premalo, kar se nam maščuje pri odnosih družbe do čebelarstva.

Končno bi bilo potrebno predvsem prisluhniti mnenjem terena glede sedanje oblike organizacije, povezave z bazo in načini dela. V kolikor taka oblika organizacije ni povsem primerna za delo na terenu, morajo delegati (predstavniki) osnovnih organizacij po predhodnih razpravah s čebelarji jasno povedati svoja stališča in predložiti ustrežnejšo obliko, pri čemer pa morajo seveda dosledno upoštevati določila zakona o društvih ter tudi ostala zakonska določila in prav tako skupne interese slovenskega in jugo-

slovenskega prostora na področju čebelarске dejavnosti.

Pri prenašanju nalog na višje organe je treba realno oceniti kadrovske in materialne normative in temu primerno zagotoviti tudi finančna sredstva, da ne bo negodovanja ob sprejemanju proračunskih planov in določanju letnih članarin. Samo na ta način bo lahko organizacija, ki ji nalagamo določene naloge, le-te v redu opravljala. Prav pri teh vprašanjih moramo še posebej upoštevati dejstvo, da prostovoljno in brezplačno delo vse bolj usiha in da se vse bolj uresničuje geslo »za vsako delo plačilo« — tudi v društvenem življenju.

Zveza je na osnovi takih stališč in perspektiv oblikovala svoje delo in politiko čebelarске dejavnosti. Zavedamo se, da je ostalo glede ustreznosti organizacijske oblike in metod dela še veliko neizvršene in nedorečenega kar bodo morali dopolniti bodoči novi izvoljeni organi ZČDS, vendar pri tem opozarjamo, da bodo to lahko opravili le ob **popolni in konkretni** pomoči članstva s terena. Zgodovina zadnjih 100 (ne 80!) let čebelarске organizacije na Slovenskem nam jasno kaže, kaj lahko dosežemo ob enotnosti in pomoči v akcijah na vseh ravneh.

Prepričani smo, da bo zamišljena organizacija z morda manjšimi popravki, v danih pogojih in sistemih ustvarila trdno osnovo za večji ugled čebelarstva in lažje reševanje tekoče problematike te dejavnosti.

Povezava Zveze s terenom ni bila zadovoljiva, vsaj ne tako, kot so želeli čebelarji na terenu. Predvsem smo slišali kritične pripombe, ker se delegati Zveze niso udeleževali občnih zborov čebelarških društev in Zvez. Menimo, da že število 60 takih občnih zborov pove, da bi se moral vsak član izvršnega odbora udeležiti treh občnih zborov, kar je seveda odločno preveč. Da bi razčistili osnovne probleme, ki se pojavljajo v glavnem povsod, smo organizirali v decembru 1977 in januarju 1978 bazenske (regionalne posvete), na katerih smo skušali delegatom (udeležencem) tolmačiti določena vprašanja in omogočiti, da so na svojih občnih zborih lahko pojasnjevali

in prenašali udeležencem naša stališča in obvestila. Morda bi bila primerna oblika sodelovnja in obveščanja, pa tudi sklepanja v pogostejšem sestajanju (4-krat na leto) delegatov odbora (plenuma) Zveze. To je seveda le sugestija, ki jo naj ocenijo občinske in osnovne naše organizacije ter o tem tudi sklepa-jo in odločajo. Prav gotovo bo v bodoče potrebno bolj poglobiti vezi med Zvezo in terenskimi organizacijami, kar nam omogoča delegatski sistem.

Tovariši delegati, ne bi bili dosledni v svojem poročilu, če bi ne opozorili na posebno škodljiv in negativen pojav, to je izstopanje in kritiziranje posameznih čebelarjev dela organov zveze, ali posameznikov teh organov. Prav gotovo je vsaka konstruktivna in kolektivna kritika potrebna in koristna, posebno še, če ima tudi konkretne predloge za izboljšave. Ne moremo in ne smemo pa dopustiti, da posamezniki brez vednosti in soglasnosti članstva njihovih osnovnih organizacij poskušajo vplivati na delo organov ali posameznikov zveze s svojimi osebnimi stališči, ki so zgrajena na subjektivnih osnovah in ne redko v želji, da bi dosegli določeno popularnost. Menimo, da je mesto za formiranje stališč, pripomb, kritik in predlogov za delo in kritiko dela organov zveze v osnovnih organizacijah in delegacijah in da jih lahko posredujemo le kot zaključke kolektivov ne pa posameznikov. Vprašamo se s kakšno pravico lahko posamezni čebelar obide svojo matično organizacijo in njene organe in mimo vsega društvene sistema in organizacijskih norm, neposredno ocenjuje in kritizira delo, za kar se pristojni s pravili organizacije in z internimi zakonitimi akti le člani zveze, to pa so pri nas le občinske organizacije, neposredno ali posredno preko svojih delegatov. Ne gre tu za preprečevanje kritike, ne gre za iskanje posebne statusa funkcionarjev zveze, gre za red pri delu, za javnost stališč v organizaciji. Čudimo se, kako je sprejemljivo za osnovno čebelarsko organizacijo dejstvo, da ima v svoji organizaciji »člana«, ki svoja osebna stališča in kritiko »senzacionalno« objavljajo v nestrokovnih dnevih časopisih ali revijah. Člana, ki se poslužuje takih metod in oblik ocenje-

vanja dela, ki so zgrajena kot smo že povedali na osnovi osebnih, lokalističnih in tendencioznih stališč, naša organizacija ne bi smela trpeti v svoji sredi. Morda izgleda taka obsodba preostra, vendar vam zagotavljamo, da je utemeljena in potrebna. Danes si ne moremo zamisliti upravljanja in samoupravljanja brez dogovorov in sporazumov, pa tudi ne če se pojavljajo anarhistične tendence in oblike. Tudi razčiščenje teh vprašanj in organizacijska discipliniranost članstva sta pogoj za uspešno delo celotne čebelarske organizacije.

Nadaljnji problem s področja organizacije je različno tolmačenje člena 12 Pravil ZČDS.

Po naših pravilih so članice ZČDS vse občinske in medobčinske čebelarske organizacije (zveze, društva), ki se prostovoljno včlanijo v zvezo in tako posredno povezujejo čebelarje v slovensko čebelarsko organizacijo — ZČDS. Jasno je, da imajo vsi čebelarji, člani take organizacije tudi enake dolžnosti in enake pravice. Kakšne so te pravice in dolžnosti čebelarjev. Plačevati od organov posameznih organizacij (družine, društva, zveze, ZČDS in SPOJ) določene članarine od spodaj do vrha in ne samo članarino v osnovni organizaciji (družina, društvo). Ti slednji čebelarji niso in ne morejo biti člani slovenske čebelarske organizacije in zato tudi ne morejo uživati pravic, ki jih daje ta organizacija (odlikovanje A. Janše I., II. in III. stopnje, Slovenskega čebelarja brez posebnega naročila in plačila, sladkor po znižanih cenah ipd.), saj bi bilo skrajno krivično, če bi imeli enake pravice tisti, ki izpolnjujejo vse obveznosti, kot tisti, ki jih poravnava samo simbolično. Splošno je poznano da je članarina za ZČDS in SPOJ določena na podlagi števila organiziranih čebelarjev v čebelarski organizaciji, ki je včlanjena v ZČDS. Zato smo nemalo začudili, ko smo ugotovili, da nekatere osnovne organizacije izenčujejo vse pri njih včlanjene čebelarje ne glede na izpolnjevanje vseh obveznosti. Tako imamo primer, da neka osnovna organizacija, ki ima 161 članov, plačuje članarino za ZČDS in SPOJ samo za 41 članov, odlikuje pa z redom A. Janše tudi tiste čebelarje, ki jih ne povezuje s

ZCDS, čeprav je to odlikovanje pravica samo slovenske čebelarске organizacije. Da bi bili deležni tudi pri dodeljevanju regresiranega sladkorja, so celo vplačali taki »člani« po 1 din v tiskovni sklad, čeprav smo že nekolikokrat povedali in napisali, da je 1 din od panja del članarine, namenjen samo tisku in da je pravica do sladkorja vezana na poravnavo vseh dajatev, ki jih določijo organi zveze in ne od tega dinarja. Še več, nekatere osnovne organizacije so izvolile take »člane« celo v organe samoupravljanja svoje organizacije.

Zelim povedati enkrat za vselej: Ti tovariši, ki so člani samo osnovnih čebelarских organizacij imajo pravico samo do tistih dobrin in olajšav, ki izhajajo izključno iz naslova ter organizacije in niso pridobljene ali dodeljene iz višje čebelarске organizacije. Izgovori, da so to le stari čebelarji, ki ne želijo Slovenskega čebelarja, ki ne vidijo več brati, so jalovi. Dokler nekdo čebelarji se mora zanimati kaj piše strokovno čebelarско glasilo in bo vedno našel, če sam ne more, čitati, nekoga, da mu bo prebral vsaj glavne zanimivosti. Če pa je že tako star in onemogel, da ne more več čebelariti, pa naj ga osnovna organizacija imenuje za častnega člana, če je tako zaslužen.

Nismo in ne moremo naštetih vseh problemov, ki so prisotni v naši organizaciji in ovirajo delo naše zveze, vendar bo potreben še določen čas, da se bodo v celoti izkristalizirali in poiskale za njihovo reševanje ustrezne metode. Zato moramo biti strpni in vztrajni, ter z združenimi močmi polni vsestranskega razumevanja in dobre volje postopno reševati tudi ta vprašanja.

IZOBRAŽEVANJE: Drugi, dolgoročni, lahko bi rekli trajni nalogi tj. izobraževanje članstva je zveza posvetila tudi v tem veliko pozornost, vendar pri tem nismo dosegli zaželenih uspehov. Komisija za izobraževanje si je organizirala dve sekciji — eno za izobraževanje mladih, šolskih otrok in se poslužuje oblike krožkov, druga pa za vzgojo starejših, ki oslanja svoje delo na strokovno literaturo, razstave predavanja seminarje ipd.

Ker je povprečna starost slovenskih čebelarjev okoli 58 let, smo čutili ves čas, da smo dolžni posebno skrbeti za priliv mladih čebelarjev in smo zato povsem podprli delo s krožkarji. Najbrže lahko trdimo, da smo tu zlasti po zaslugi tov. Menceja, nekaterih šol in mentorjev krožkov, dosegli dobre čeprav še ne povsem zadovoljive rezultate.

Dne 14. maja 1977 je komisija po predhodnih ustreznih pripravah organizirala I. republiško srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev-krožkarjev, ki je bilo v Celju v osnovni šoli »Franja Vrunča«.

Po zaslugi propagande in prizadevanj naših osnovnih čebelarских organizacij se zanimanje za delo v čebelarских krožkih nenehno boljše ne samo med mladino, ampak tudi v učnovzgojnih kolektivih na šolah. Na ta način je v mrežo krožkov v zadnjem času zajetih že 50 krožkov s 509 člani, kar je razveselljivo in spodbudno, predvsem še zato, ker se javlja prav iz teh vrst vedno več mladih čebelarjev po končanem šolanju doslej 106.

Za uspešnejše in učinkovitejše delo v krožkih bo komisija pripravila »Priročnik za začetnike«, ki naj bi bil iskan do kraja prve polovice tega leta. Ker bo sestavljen po sodobnih učnovzgojnih načelih, bo lahko dobro služil tako mladini kot mentorjem.

Ob tej priložnosti se moramo predvsem zahvaliti za razvoj in delo krožkov mentorjem, ki nesebično opravljajo delo v krožkih.

Ob koncu ponovno prosimo čebelarске organizacije in čebelarje, da na svojem območju še bolj intenzivno pomagajo pri ustanavljanju in delu krožkov, predvsem z nudenjem strokovne in materialne pomoči.

Manj uspešni smo bili pri izpopolnitvi plana vzgoje in izobraževanja odraslih čebelarjev, saj nismo izvršili osnovne naloge tj. izdajo priročnika za čebelarje začetnike.

Komisija je v letu 1977 pripravila izdajo »Zbornik referatov s posvetovanja o sodobnem čebelarstvu«, ki je bilo leta 1977 v Polju pri Ljubljani. Zbornik je bil zelo dobro sprejet in je prispevek k izobraževanju in seznanjanju z novjšimi dosežki v čebelarstvu. Prav tako smo

čebelarским organizacijam, ki so prosile za predavatelje le-te poskrbeli.

V sodelovanju s komisijo za preprečevanje in zatiranje čebeljih kužnih bolezni je bilo organiziranih v letu 1977 pet tečajev za čebelarske preglenike (trije so bili že v letu 1976) in to v naslednjih centrih: Celju, Škofji Loki, Maribor, Murski Soboti in v Ljubljani. Komisija je sodelovala pri sestavi učnega programa za omenjene tečaje. Pri poročilih je bil rezultat zelo dober z manjšimi pomanjkljivostmi. Udeležba je bila povprečno 40 čebelarjev na tečaj. V letu 1978 smo ponovili tak tečaj v Novi Gorici, kjer se je komisija dogovorila s prof. dr. Snojevo, da tečajnike izpraša — preveri njihovo znanje in jim na podlagi tega prizna pravico opravljati dela preglednika v mejah čebelarskega društva in kot interni organ društva s pooblastilom občinskega vaterinarskega inšpektorja ali ZČDS.

Menimo, da je na terenu veliko strokovnih predavanj, kar je razvidno iz poročil in zapisnikov duštev in družin vendar se nam zdi, da imamo še vedno premalo predavateljev, da bi lahko nudili čebelarjem to, kar so v preteklosti dajali potujoči čebelarski učitelji. S predavatelji razpolagajo v večjem številu Ljubljana, Maribor in Celje. Potrebno bo še organizirati seminarje za mlajše čebelarje, ki bi se osposobili za predavatelje, in tako, da bi pokrili ves slovenski prostor. Ti predavatelji bi morali pogledati tudi preko naših slovenskih in jugoslovanskih meja, da bi videli kako čebelarijo drugod in seveda kar je dobrega in koristnega posredovati potem našim čebelarjem.

Glede strokovnega tiska moramo priznati, da smo precej revni. Naši učbeniki so pošli in mladi čebelarji resnično nimajo ustrezne literature, ki jim je tako zelo potrebna. Zato ni zameriti tistim, ki nas opozarjajo na tozadevno aktivnost pri hrvaških čebelarjih in kritizirajo našo neaktivnost. Seveda pa je pri tem upoštevati tudi to, da gre literatura naših sosedov radi širšega območja hrvaško-srbsko govorečih čebelarjev, hitreje v promet kot naša, da je naklada višja in zato cena nižja. Naj bo tako ali drugače, ta literatura nam je potrebna in

morali bomo v prihodnje temu problemu posvetiti več pozornosti.

Oblik in načinov vzgoje strokovnjakov je zelo veliko, vendar je najboljši način klasično šolanje, ki pa mora imeti svojo ekonomsko in družbeno podlago in upravičenost. Preteklost je pokazala, da redno šolanje čebelarjev pri nas nima perspektiv, saj po končanem šolanju, diplomantje ne najdejo zaposlitve (ni družbenega čebelarstva, ni strokovnih čebelarskih referentov v občinah in republikah organih za kmetijstvo). Zato se moramo obrniti k izobraževanju le za lastne potrebe, kar nam zagotavlja samo naša čebelarska izobraževalna institucija — tj. Čebelarski izobraževalni center (ČIC), ki bo lahko izdelal in realiziral izobraževalni program kakršnega bodo želeli in pregledali čebelarji (organizacije) s terena. Zato moramo na ČIC poleg drugih nalog in ciljev, o katerih bomo še govorili, gledati prav iz aspekta vzgoje slovenskih čebelarjev.

V našem poročilu ne moremo izčrpno obdelati opravljenih in neopravljenih oblik vzgoje čebelarjev, vendar menimo, da smo samokritično zajeli in ocenili to zelo zanimivo problematiko.

ČIC. Ker smo se pri vzgoji kadrov dotaknili »Čebelarskega izobraževalnega centra« na Brdu pri Lukovici, želimo podrobnejše informirati čebelarsko pa tudi ostalo javnost o tej instituciji, njeni izgradnji in stanju v katerem se nahaja.

Iz obvestil v »Slovenskem čebelarju« ste bili obveščeni, da je prav sedanjí izvršni odbor iz dohodkov in viškov predlagal plenumu in občinskemu zboru razdelitev okoli 800.000.— din za nadaljnjo graditev doma (510.000.— sladkor — 300.000.— višek dohodka nad izdatki zadnjih let).

Danes lahko vidite, da je dom zaprt (okna, vrata), da ima izpeljano notranjo kanalizacijo, zgrajeno greznico za kanalizacijsko in meteorsko vodo, predvidene vmesne stene in grobi omet (notranji) ter elektroinstalacije. Če bodo zadostovala sredstva, ki so zbrana, bomo pričeli tudi z napeljavo centralne kurjave in vodovodne instalacije. Predvidevamo, da bomo spodnjo etažo lahko usposobili prav kmalu vsaj za skladiščno dejavnost in bi tako dobili določena dodat-

na sredstva za nadaljevalna dela. V razpravi bomo lahko o tej točki izčrpnost razjasnili vsa nejasna vprašanja. Moramo pa objektivno oceniti, da je odnos čebelarjev precej drugačen do denarnih prispevkov, kot je bil do sklepa za nadaljevanje graditve doma. Pozivamo vse čebelarje in čebelarke organizacije, da spremenijo svoje odnose do tega problema in se vsaj simbolično ravnajo in ogledajo na vse, ki prednjačijo s prispevkom, kar je razvidno v objavah v Slovenskem čebelarju. Naj ne bo zanemarjeno ali celo spregledan primer tovarišev iz Kočevja, ki so odstopili posojilo za ceste, gradnji čebelarkega doma na Brdu. Če smo rekli A (nadaljujemo z gradnjo) recimo še B (dajmo sredstva). Dom bo naš in naših znanstvenikov, ki bodo čez desetletja ocenjevali naše delo in našo požrtvovalnost, kot smo ocenjevali letos mi delo naših predhodnikov. Želimo bodočim organom upravljanja čebelarke organizacije, da bodo lahko kmalu razvili »otvoritveni prapor«, te nam čebelarjem tako potrebne ustanove. Ne bi bilo prav, če bi na koncu poročila o gradnji doma posebej ne omenili našega prijatelja, čebelarja g. Candik Mihaela, ki živi že nad 50 let v Ameriki, saj je za gradnjo tega doma poslal doslej že 21.484.—din seveda v dolarjih. Zveza mu je letos podelila ob 80-letnici slovenske čebelarke organizacije — spominsko plaketo, ki se sedaj nahaja v slovenskem muzeju slovenske narodne podporne jednote v Pensilvanii. V imenu vseh slovenskih čebelarjev se mu iskreno zahvaljujemo, želimo še mnogo zdravih let in zadovoljstva pri njegovih čebelah.

Propaganda je tako kot na vseh področjih nujna tudi v čebelarstvu. Brez ustrezne propagande bo ostala naša dejavnost nezapažena, namenjena sama sebi, »sirota brez domovinske pravice«. Zato smo menili, da je treba čebelarstvo popularizirati, za kar se nam je nudila izredna prilika v zvezi s proslavo osemdeset (80) letnice naše organizacije in strokovne revije Slovenski čebelar. Televizijska serijska oddaja »Krilati farmaceuti« so bile zelo lepo sprejete pri gledalcih in široko zainteresirale naše občane za med, propolis in druge pridelke, kar se je odražalo v velikem povpraševanju po teh pridelkih. Pa tudi sicer so te oddaje vzbudile veliko zanimanje za čebelarstvo in čebelarje pridelke.

Zveza — propagandna komisija je organiziral pred proslavo »Razgovor za okroglo mizo«, ki so se ga udeležili novinarji Dela, Dnevnika, Kmečkega glasu, Večera, Radiotelevizije in predstavniki Medexa, Gospodarske zbornice, Združene zveze in drugi, ter seveda predstavniki Zveze ČDS.

Zelo dobro je bila sprejeta posebna enournna oddaja »v živo« na valu 202, saj se je po telefonu oglaslo veliko število občanov, ki so postavljali konkretna vprašanja, na katera smo jim takoj odgovarjali. Posebno vlogo v propagandnem oziru pa je nedvomno odigrala naša proslava, ki so jo ocenili prav vsi udeleženci kot veličastno in vzorno organizirano manifestacijo stoletnega dela slovenskih čebelarjev, organiziranih v svojem strokovnem združenju. Udeležba je bila več kot pričakovana in tisočglavo množico čebelarjev so toplo pozdravili čebelarke prapori in dokaj dobro izbran in izpeljan kulturni program. Najbrže nam ne bo mogel nihče očitati neskromnosti, če trdimo da smo slovenski čebelarji ta jubilej manifestirali dostojno, čeprav morda preskromno, vendar našim materialnim pogojem ustrezno.

Kot posebno propagandno akcijo smo organizirali čebelarstvo razstavo v Polju pri Ljubljani. Razstava je bila dobro obiskana, čeprav ocenjujemo, da bi bila lahko še bolj strokovno pregledno organizirana. Najbrže je prav ta oblika propagande tista, ki zasluži posebno pozornost, saj dobra razstava najbolj približa občanom našo dejavnost, čebelarjem pa odpira perspektive in pot v tehnološkem razvoju čebelarjenja.

Udeležba in prodaja pridelkov in čebelarke opreme OZD Medex, je popestrila to razstavo, ki jo lahko ocenimo kot zadovoljivo.

Jeseni bomo skupno z vrtnarsko, gobarsko in cvetlično razstavo na Gospodarskem razstavišču priredili svoj del razstave tudi čebelarji. Poleg razstave bi imeli čebelarji tudi poljudna predavanja o življenju čebel, opraševanju in čebeljih proizvodih. Na tej razstavi bi čebelarji prodajali eventuelno tudi med

za ozimnico. Propagandna dejavnost bi morala postati ustaljena praksa čebelarjev na vseh nivojih in v vseh območjih. Le tako aktivno in poljudno prikazovanje koristnosti čebel in njihovih pridelkov od šolske mladine do starostnikov, od posameznika do obratov družbene prehrane, od vrtničkarjev do kmetijskih zadrug in družbenih posestev, bo rodilo tisto priznanje in upoštevanje, ki ga čebelarstvo zasluži. Zato naj bo propaganda vedno in povsod prisotna in postane stalna oblika popularizacije čebelarstva, bodisi v obliki pisane ali izrečene besede, manjših ali večjih prireditvev, skratka vseh oblik prikazovanja te dejavnosti in približanja čebele in čebelarja našemu delovnemu človeku.

Vzreja in odbira matic je po našem mnenju problem, ki zasluži posebno pozornost in čim večjo angažiranost organov zveze, pa tudi osnovnih čebelarskih organizacij. Že večkrat smo omenjali, kakšno vlogo je v preteklosti odigrala »kranjska sivka« na evropskem in svetovnem tržišču. Dejstvo, da je bila trgovina z maticami in čebelami v Sloveniji pred prvo svetovno vojno in delno tudi še po njej izredno pomembno tako glede dohodkov kot tudi glede ugleda našega čebelarstva, nas resno opozarja, da sedaj nekaj pri nas ni v redu, saj so to dejavnost v celoti prevzeli sosedje (Avstrijci) ki vzrejajo našo kranjico in jo uporabljajo kot osnovni material za vzrejo križancev — »gospodarskih matic«.

Na osnovi in ob upoštevanju omenjenih ugotovitev smo skušali doseči večji interes za našo kranjsko čebeljo pasmo tudi v mednarodnem merilu in smo se glede tega povezali z Apimondijo. Pri tem smo se naslonili predvsem na dejstvo da so v Grenoblu na 25. kongresu Apimondije sklenili, da bo svetovna čebelarska organizacija podpirala prizadevanja za obstoj lokalnih izvirnih pasem, med katere nedvomno spada tudi naša »kranjska sivka«. Zato smo prek SPOJ predlagali Apimondiji, da nam pomaga pri organiziranju vzrejnega centra za kranjsko čebelo (matice). Seveda pa nam je za izvajanje tega programa oziroma izpeljavo naše zamisli potrebna materialna in prostorska osnova. Brez ustreznih prostorov — laboratorijev in opreme, te

naloge ne moremo opraviti. Prav zato si prizadevamo, da bi naš dom na Brdu čimprej osposobili vsaj za opravljanje nalog v zvezi z vzrejo matic — Apis carnica.

Ta problem je mnogo resnejši, kot izgleda na prvi pogled in mu moramo pristopiti z vseh plat. Morali bomo razmišljati, na kakšen način bomo prišli do sredstev za pokrivanje razlike med vzrejno in prodajno ceno matic. Prav tako bomo morali z vsemi napori zainteresirati čimvečje število čebelarjev za vzrejo matic, kar ni enostavna naloga, saj vzreja zahteva od vzrejevalcev zelo veliko posebnih pogojev in naporega ter zelo odgovornega dela in znanja, če hočejo doseči zadovoljiv uspeh.

Nedvomno prihaja čas, ko bodo razmere kategorično zahtevale od slovenskih čebelarjev tudi proizvodnjo in prodajo čebel (rojev) in matic, kot je bilo v preteklosti in da bo ta del čebelarjenja postal tudi določen dohodek našemu čebelarju. Zato zasluži to vprašanje resnega in temeljitega razmišljanja in ustreznih zaključkov ter konkretnih akcij, saj je tudi ta del čebelarstva lahko pomembna sestavina čebelarske ekonomike in ustrežna oblika propagande.

Cebelje bolezni so problem, ki prihaja pred nas čebelarje zlasti ob ugotovitvah, da je vsako leto več primerov zapor (kontumacov) zaradi bolezni čebel. Pred par leti smo slišali v glavnem le za nosmo, redko za prsico, skoro izjemno pa za hudo gnilobo čebelje zalege.

Spominjamo se opominov posameznih čebelarjev, da obstaja velika nevarnost širjenja čebelarjih bolezni, ker ni zadostne in ustrezne kontrole ali da je sploh ni, posebno pri zanemarjenih in opuščeni čebelnjakih posameznih neorganiziranih čebelarjev. Prav tako so tovariši opozarjali na neurejeno in nezadostno nadzorstvo, zaradi pomanjkanja čebelarskih preglednikov še več, celo tisti, ki so, nimajo ustreznih pooblastil in navodil za svoje delo. Čebelarji jim odrekajo pravico nadzora, veterinarji iz občinskih inšpektorskih služb niso uspeli sami prekontrolirati vseh čebelnjakov in tako nam je ušla iz rok ustrežna, nujna in zakonita kontrola zdravja čebel. Če k temu prištejemo še nespoštovanje predpi-

sov, dogovorov in sporazumov glede prevažanja, nam ne bo težko razumljivo slabo zdravstveno stanje čebel in širjenje tega za nas tako nevarnega zla. Komisija je zato posvetila vso skrb izobraževanju preglednikov in delno v preteklem, delno pa v zadnjem obdobju organizirala dvodnevne tečaje po vsej Sloveniji.

Nedvomno stoji pred čebelarstvom organizacijami od osnovnih do vrha odgovorna naloga, da opozarjamo čebelarje na nevarne posledice kužnih bolezni in zahtevamo, da se čebelarji dobro poučijo kakšni so znaki bolezni in kaj je treba ukrepati oziroma kam je treba javiti vse sumljive primere. Knjiga o čebeljih boleznih je napisana strokovno poljudno in kdor jo je pazljivo prebral in se pogovoril še z izkušenejšimi čebelarji ali celo preglednik ne bo imel posebnih težav pri ugotavljanju bolezni in zdravlja svojih čebel. Dovolj pomembno je, da se zavedajo prav vsi čebelarji, da je od vsakega posameznika odvisno ali bomo zmagali v tej borbi ali ne.

Opazovanje je naloga vsakega čebelarja samega predvsem v njegovem čebelnjaku, ukrepanje po prijavi pa dolžnost veterinarskih strokovnjakov in čebelarskih preglednikov. Ta problem naj bo stalno prisoten kot posebna naloga v vseh naših organizacijah in v vseh občinah.

Prevažanje na pasišča, ki je pri nas v Sloveniji pogoj za uspešno čebelarjenje na med, je že sedaj zelo težko in obremenjeno z različnimi dajatvami in predpisi in ga bomo v bodoče popolnoma onemogočili, če ne bomo zatrli kužnih bolezni. Torej več vsestranske aktivnosti pri reševanju tega problema in odpravi tega zla. Menimo, da bi morale imeti vse občinske čebelarske organizacije, če že ne komisije, pa vsaj referenta za čebelje bolezni, ki bi bil ozko povezan z veterinarsko inšpekcijo, skrbel za tovrstna predavanja in propagando pri čebeljih, da jim bo to vprašanje vedno prisotno in da bodo vsi čebelarji postali živa vsakdanja kontrola pri sebi in sosedih.

Opazovalna služba čebelje paše in skrb za širjenje medovitnih rastlin pri nas ni taka, kot si jo želimo in kot bi bila potrebna. Verjetno je pomanjkljivo ob-

veščanje o medenju zlasti gozdnem, vzrok, da še zdaleč ne izkoristimo vseh možnosti pridelka medu, ki nam ga nudijo gozdovi pri nas ali pa v sosednjem Gorskem Kotarju.

Čeprav tudi OZD Medex finančno zelo podpira to službo in daje zanj 30.000.— din letno, moramo priznati, da nismo dosegli ustreznih uspehov pri organizaciji te službe. Prijavljanje oziroma poročanje o medenju ne prihaja pravočasno, ker so nekateri opazovalci oddaljeni od pošte in telefona, drugi pa niso dovolj vestni, da bi upoštevali v zadostni meri pomen pravočasnega obveščanja. Razen tega je ta služba neenotno organizirana, saj je posebej organizirana pri zavodu za čebelarstvo, pri Medexu za Liko in Gorski kotar in še posebej pri posameznih prevaževalcih samih. Skratka — to je vprašanje, ali bolje rečeno problem je odprt. Ne moremo se znebiti občutka, da posameznikom tako stanje ugaja in da ne želijo rada, ki pa je za večji del prevaževalcev, zlasti tistih, ki imajo manjše število panjev, nujno potreben.

Zdi se nam, da bi se morali čebelarji na terenu bolj povezovati z gozdarji in vodnimi skupnostmi, ki pogozdujejo in urejajo obrežja naših voda in jim priporočati, da bi pri nasajanju terenov in gozdov upoštevali kolikor se le da, potrebe za čebeljo pašo na ta način, da bi nasajali kjer je to mogoče tudi medovite rastline. Prav tako bi se morali povezati s kmetijci zasejanje več medovitnih kultur. Pa tudi čebelarji sami bi morali, kjer je le mogoče, ob svojih čebelnjakih skrbeti za čimveč medovitih rastlin in drevja.

Tehnična komisija

Vodstvo komisije se je udeležilo razstave v Beogradu in Pardubicah ter vse novosti posredovalo v čebelarskem tisku, radiu in predavanjih. Komisija je zbrala vso tehnično dokumentacijo za standard AŽ panja in jo poslala SPOJ. Prav tako je pripravila tudi prototip za standard smukalnika za AŽ panje. Komisija je testirala LR panj v paketni obliki. Prav tako je testirala tudi plastično matično rešetko, smukalno mrežo s konusnimi prehodi, ter plastične matičnike, vse za OZD

Medex. Komisija je delala tudi na knostrukturi sodobnega zbiralnika za čebelji strup, električni zaščitni čebel pred medvedi in zbirala gradivo za opremo vozil, za prevoz čebel na pašo.

Postavlja se nam nadalje vprašanje, ali se je npr. izplačalo toliko časa in truda in končno tudi sredstva na preučevanju in izpopolnjevanju osmukalnikov, ko nimamo ustreznega tržišča za cvetni prah. OZD Medex je namreč sklenila odkupovati cvetni prah le od kooperantov in še to samo po en kg na panj.

Delo na standardizaciji panjev je zahtevalo od komisije dokajšno angažiranje in povzročalo članom komisije precej težav. Nastane pa vprašanje ali bodo naši čebelarji pripravljeni spoštovati izdelane standarde, da bi pri nas lahko izpeljali industrijsko izdelavo panjev in s tem pocenili določene vrste panjev. Ali pa bodo čebelarji, kot kaže dosedanja praksa, hoteli in tudi dejansko izdelati vsak svoj tip panja in je bilo torej delo in prizadevanje komisije nepotrebno ali celo podcenjevano.

Se par besed o sladkorju. Sladka bese-da a vendar grenak problem! Tovariši delegati, nič manj kot v preteklosti se ne borimo danes za to, da bi našim članom omogočili določen regres pri nabavi sladkorja za dražilno predvsem pa za zimsko krmljenje. Razmere so se v zadnjem času nekoliko spremenile in sicer v tem, da pričakujemo večjo proizvodnjo v doma-
hih tovarnah in manjši ali sploh noben uvoz. To pomeni, da ne bo več havarijanega sladkorja in se sedaj dogovarjamo z vsemi odločujočimi dejavniki, da bi dobili potrebno količino sladkorja iz naših skladišč (rezerv) in tovarn po znižani ceni. Sedaj je cena po podatkih 11 din, mi pa si prizadevamo, da bi se cena znižala še za 2 din, kolikor znašajo posebne dajatve. Zagotavljamo vam, da bomo na tem vprašanju delali z vsemi močmi in smo že sedaj z razgovori pri jedru problema. Seveda upoštevajte, da bodo imeli do teh ugodnosti pravico le **organizirani čebelarji**. Neorganizirani, si lahko sami iščejo tako ugodnost in sami obračajo (posamič ali organizirano) na odločujoče forum. Perspektive za rešitev tega problema torej le niso tako brezizgledne, kot so mislili nekateri. Prav po-

pularnost, ki jo je dosegla čebelarska organizacija in čebelarstvo v zadnjem času, nam pomaga reševati tudi ta problem.

Sodelovanje in povezava z zvezo čebelarskih organizacij Jugoslavije (SPOJ) je bila v pretečenem obdobju dokaj dobra. Imamo 6 delegatov za občni zbor, tri delegate v organih SPOJ in še urednika »Slovenskega čebelarja«, kot stalno prisotnega delegata. Na zadnjem občnem zboru 11. VI. 1977 je bil izvoljen za podpredsednika predsednik ZCDS.

Kot je razvidno iz naših prejšnjih poročil so organi SPOJ zelo aktivni in se vsestransko zanimajo za problematiko vseh članic in čebelarjev vseh republik in avtonomnih pokrajin. Prav tako pa se naš savez zanima za delo v Apimondiji in s svojim aktivnim delom in predlogi vpliva na pravičen odnos do naše države in njene čebelarske organizacije. Tako smo zahtevali večjo udeležbo naših delegatov v organih Apimondije, saj smo bili doslej skoraj anonimni v tej organizaciji.

SPOJ si prizadeva pomagati reševati probleme v republikah in pokrajinah tudi s tem, da se povezuje z zveznimi organi državne uprave, predlaga ustrezno ukrepanje in sugeriranje, republiškim organom za dejavnost čebelarstva.

Prav gotovo je SPOJ dosegel zelo veliko v tem, da je uspel pri ZIS zagotoviti vsem organiziranim čebelarjem okoli 10 kilogramov sladkorja po panju, za krmljenje čebel po dokaj znižani ceni.

Samokritična ocena dela organov naše zveze je, da nismo povsem zadovoljili pričakovanja in potreb slovenskih čebelarjev, naših članic (obč. organizacij) in slovenskega čebelarstva na sploh. Čeprav je bila dejavnost in prizadevanost tako posameznikov kot celote prilična, je ostalo še veliko nalog neresenih in se bodo morali z njimi spoprijeti novoizvoljeni funkcionarji. Ne mislimo tu iznašati kakršnokoli opravičilo, saj to niti ni potrebno, menimo pa, da smo dolžni povedati, da bi marsikatero bolj in lažje rešili ali pa vsaj začeli reševati, če bi imeli organi zveze več podpore pri čebelarskih organizacijah na terenu.

Ne glede na določene neuspehe pa smo dolžni priznati, da je naša organizacija na čelu z Zvezo CDS dosegla vidne uspehe v čebelarstvu in »začrtala« pot in politiko, ki bosta peljali slovenske čebelarje k novim še večjim uspehom.

Problemi in težave bodo nastajali in se pojavljali tudi v bodoče, vendar jih jih bomo lahko reševali v geslu »vsi za enega — eden za vse«.

Ob koncu svoje mandatne dobe se v svojem imenu in imenu svojih sodelavcev iskreno zahvaljujemo vsem slovenskim čebelarjem, samoupravnim organom in posameznikom, vsem poslovnim in strokovnim organizacijam (Medex, Zavod za čebelarstvo, veterinarski oddelek BTF), rep. sekretariatu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, KIS ter ne na-

zadnje naši sedmi sili (RTV, tisk, radio) za kakršnokoli pomoč in podporo pri izvrševanju nalog, ki mi jih je nalagala funkcija predsednika zveze.

Še posebej hvala članom Izvršnega odbora in upravnega odbora.

Ker poznam težave in naloge, ki čakajo bodoče člane organov družbenega samoupravljanja ZČDS, pozivam vse čebelarje, da jih podpremo vedno in povsod.

Za napredek čebelarstva in poln lonec strdi, vam želim veliko uspehov.

Hvala!

Po poročilu o delu so na vprašanja, ki jih čebelarji zastavljamo družbi, odgovorili v svojih govorih naslednji gostje:

Republiški sekretariat za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano SR Slovenije — Ivo Marenk, sekretar

»V prijetno dolžnost mi je, da vas lahko pozdravim v imenu Sveta za družbeno-ekonomske odnose v kmetijstvu pri Republiški konferenci Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije ter v imenu tovariša Simončiča, ki mi je še posebej naročil, da naj vam prenesem pozdrave in zahvalo. Tudi sam ugotavljam — da se je resnično v preteklem mandatnem obdobju v čebelarski organiziranosti ter vsebini veliko premaknilo.

Pridružil bi se mnenju, da naj bi bilo čebelarstvo kot osnova za proizvodnjo hrane. V tem trenutku lahko rečemo, da je čebelarstvo kot gospodarska dejavnost, danes veliko manj prisotno znotraj celotnega slovenskega kmetijstva kot petdeset let nazaj, objektivno gledano. Izgubilo je nekaj na pomenu. Dobiva pa zaradi vrste drugih razlogov — zdravstvenih itd. Prav bi bilo poudariti, da velja čebelarstvo še bolj približati kmetijstvu, v celotnem živilstvu in ga integrirati v planska razmišljanja in sistemu planiranja ter znotraj tega sistema iskati

rešitve, o katerih ste govorili. Predlagam, da — kar smo se že pogovorili s predstavniki vašega izvršnega odbora pristopite k temu, da nekatera razmišljanja usmerite na dolgoročni rok, da zadolžite vaš izvršni odbor, da se loti tega, skupaj z vsemi čebelarskimi organizacijami na terenu, da izdelate plan, kaj se hoče na področju čebelarstva, kako je kaj izkoriščeno, v kakšno smer naj se čebelarstvo razvije, ter da v tem okviru poiščemo rešitve za večjo naslonitev na pospeševalno službo v republiki in zadržne organizacije, pri iskanju ustreznih materialnih rešitev, morda v kreditiranju razvoja, opreme, nabave osnovnih sredstev — če bi se seveda vključili v ta planski sistem. Resno bi morali o tem razmisliti.

V Sloveniji se ustanavljajo skupnosti za pospeševanje kmetijstva. Globoko se strinjamo s tem da bi se morali bolj povezati na občine. Te skupnosti so tisti organi, kjer bi morali iskati svoje mesto, materialno stimulacijo itd. Podpreti bi morali misel, ki jo je dal nek današnji

Republiški sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano tov. Ivo Marenk

diskutant, da le organizirano čebelarstvo lahko uživa tisto, kar bi se morda ob tem planu dogovorilo in da bi le-to družba stimulirala. Podpreti moramo organiziranost in tistega, ki se organizirano vključi v proizvodno dejavnost. Predvsem pa naj bi bili to strokovni kader, ki dela na področju čebelarske dejavnosti. Prav bi bilo iskati tudi na inštitutih, kjer bi bila prisotna strokovnost in raziskovalni dosežki

ki na svetovni ravni, zato, da bi študentje in tisti, ki se bodo učili pri teh študentih, kmalu imeli možnost, da še poglobijo znanje iz čebelarstva.

Podpreti je treba vse iniciativne, ki prihajajo z zavoda za šolstvo, RKK itd. in iskati rešitve za spodbujanje mladih, da delajo na tem področju.

Kar se tiče sladkorja moram povedati, da je pričakovati rešitve približno do konca leta. Pridružujem se mnenju, da je najmanjši od problemov problem sladkorja v celoti gledano. Prej je še vrsta drugih. Sedaj je skoraj čas za razpravo v zvezi z zakonom o živinoreji. Če je potrebno, da se vgradijo določene stvari, se moramo dogovoriti.

Glede vaše iniciative za dom pa mislim, da bi moral resnično biti zgrajen prej. Podpreti velja iniciativo, ko se obračate na družbo. Upoštevati namreč velja, da lovci in ribiči to delajo v občinah. Če iščete podporo družbe, morate še sami napraviti napor, da to uresničite. Objektivno: pri strokovnem delu pri tej vaši šoli bo potrebna trajna družbena pomoč. Ničesar ne obljubljam, ampak dam samo iniciativo, če se bomo seveda sporazumeli. Vse rešitve bomo morali postaviti organizirano, tako da bo tudi čebelarstvo postalo sestavni del. In v tem okviru velja iskati vaše materialne rešitve, ki jih boste upravičeno tej družbi postavili. »

Zadružna zveza Slovenije — Andrej Petelin, predsednik

»V poročilu je bilo že precej povedanega in dobili smo dober pregled dela.

Pri sodelovanju kmetijstva in čebelarstva moramo praktično vzeti, kot da je to ena panoga. Zadružništvo obsega največji del slovenskega organiziranega kmetijstva — blizu 90 % vse zemlje. Proizvodnja mleka in medu dobiva položaj kot ga ima sedaj. Prisotna je vedno večja težnja, vrniti se k zemlji, zdravi prehrani, lepemu okolju, čistemu okolju in zdravim izdelkom in pridelkom. Če

dalje več je povsod razprav o tem, da naj se ljudje vračajo od kemije k naravnim poživilom.

Pridružil bi se razpravljalvcem, da danes organiziran človek sme zahtevati od družbe, če seveda prispeva, vendar mora nositi tudi odgovornost. Ne gre za to, da prideš takrat, ko kaj potrebuješ, ampak, ko družba od tebe nekaj pričakuje. Tudi v kmetijstvu je tako.

Prav tako gremo na združevanje dela in sredstev? Vsak se dejansko obveže za

Predsednik Zadružne zveze Slovenije tov. Andrej Petelin

táko in táko proizvodnjo. Edino na tak način bomo lahko prišli naprej. V SR Hrvatski so program napravili, pri nas je tudi določen, vendar ni speljan še tako daleč. Tudi pri nas so možnosti, da naredimo plan in prevzamemo svoje obveze.

Zadružna zveza v naši republiki je nosilec tega programa, skupno z našimi združnimi organizacijami za kmetijstvo. Prevzeti je treba nalogo tudi po temeljnih srednjeročnega programa kmetijstva, ki je bil sprejet. Pogovoriti se moramo, kaj

kdó lahko. Od nas vseh je to odvisno. Brez čebelarjev to ne bo šlo. Ne samo zaradi opraševanja, ki je pomembna stvar. Dogovoriti se moramo za najrazličnejšo proizvodnjo.

Kar se tiče zavarovanja — zdravstvenega in pokojninskega je »Medex« dal vlogo, da bi se lahko zavarovali kooperanti. Sedaj imamo zavarovanih že preko 2000 kmetov. Kooperanti se vključujejo v zadruge in imajo že svojo organizacijo po zakonu o združevanju kmetov. Kot kooperanti imajo sedaj znotraj neke delovne organizacije svojo organizacijo: temeljno organizacijo kooperantov. Tako se bodo morali organizirati tudi kooperanti — čebelarji v tistih delovnih organizacijah, ki združujejo čebelarje-kooperante. Delovne organizacije imajo dolžnosti, da organizirajo in ponudijo tako obliko organiziranosti. Tu so razne možnosti, po katerih bi se lahko močneje aktivirali.

Vse organizacije, ki delajo v čebelarstvu — in jih je veliko, saj so močna organizacija, kar se potrjuje na vsakem koraku — se morajo dogovoriti kaj in kako naprej. Tu je »Meder«, Čebelarska zadruga, ZCDS, zavod itd. Nekatere organizacije gredo vsaka po svojem tiru, vsa razhajanj. Vse sile in znanje moramo ka ima svoj prav. Potem pa pride do medsebojno združiti in izdelati program za prihodnjih pet let, oz. za dve leti, to je do leta 1980. Trdno sem prepričan, možnosti, na katerih bi se lahko močneje da bodo rezultati še dosti večji. Slovensko čebelarstvo je napravilo dosti in mora s tem nadaljevati.

Ljudmila Haler

»Prihajam v imenu Zavoda za šolstvo SR Slovenije, kateremu ste poslali vabilo za današnji občni zbor, ki ga obenem pozdravljam v našem imenu in vam želim veliko uspeha tudi v svojem imenu.

Po poklicu sem agronom in se na tem zavodu ukvarjam s kmetijskim šolstvom. Govorila bi predvsem o vzgoji čebelarjev, oziroma o čebelarstvu kot o predmetu v strokovnem šolstvu — v kmetijskem šolstvu.

Kot reden predmet se čebelarstvo poučuje v dveh poklicih, in sicer v šoli za sadjarstvo in vinogradništvo in v šoli za poklicnega sadjarja-vinogradnika.

Čebelarstvo je prisotno skoraj na vseh kmetijskih šolah, tako da tudi kmetijske šole prispevajo svoj delež k pospeševanju čebelarstva. Kot veste pa prehajamo, oziroma smo v obdobju preobrazbe sedanjega srednjega, višjega in visokega šolstva v usmerjeno izobraževanje. Ravno sedaj poteka oblikovanje nomenklature kmetijskih poklicev, ki naj bi služila kot podlaga za izobraževanje.

Tovariš, ki je govoril pred menoj, se je dotaknil problema, da nimamo poklicnih čebelarjev. V nomenklaturi, ki jo je izdelala komisija za pripravo predmetnikov učnih načrtov in učne tehnologije za kmetijstvo se predvideva tudi poklic čebelarja. Seveda bi morali stopiti v stik z ustreznimi vašimi organi, da bi se lahko dogovorili, če je ta poklic ustrezno razporejen glede na zahtevnost itd. To naj bi bil poklic, za katerega bi veljalo v glavnem strokovno izobraževanje in v manjši meri in obsegu splošno izobraževanje. Če bi čebelar pridobil poklic, je potem potrebno tudi to, da izdelamo ključni profil in učne načrte. Zato nekako izkoriščam priložnost, da se za bodoče delo povežemo tako, da boste tudi čebelarji imeli svoj verificiran poklic.

V menu SPOJ in Saveza pčelara Hrvatske je zbor pozdravil inž. Jelič, ki je med drugim poudaril, da bo samo boljše sodelovanje čebelarjev v zveznem merilu prispevalo k uveljavitvi čebelarstva v družbi. V SR Hrvatski so uspeli v okviru Poslovnega združenja za živinorejo ustanoviti Poslovno združenje za čebelarstvo, kjer je sedaj zaposlen strokovnjak, ki se ukvarja samo s problemi čebelarstva v SR Hrvatski. Izdelali so srednjeročni program razvoja čebelarstva za naslednjih pet let v katerem predvidevajo ustanovitev 1400 novih čebelnjakov. Zato bo potrebno 31 starih milijard dinarjev.

Po tem programu predvidevajo, da se bodo v nekaj letih uspeli rešiti uvoza medu v SR Hrvatsko, za kar sedaj porabijo 6 starih milijard dinarjev letno.

Predstavnik Saveza pčelara Vojvodine Radovan Aga Markov se je zavzel za povezovanje med proizvodnjo, prometom in predelavo ter za vključevanje v družbeni sistem in sodelovanje z drugimi institucijami. V Vojvodini so v tej smeri čebelarji že naredili prve korake.

Predstavnik Zavoda za čebelarstvo dr. Jože Rihar je poudaril, da bo potrebno v bodoče večjo pozornost posvetiti boju proti čebeljim boleznim in se pri tem držati načela: »Bolje preprečevati nego zdraviti«. Zato bo potrebno večji pouda-

rek dati biološkim, naravnim apitehničnim ukrepom, zato bi morali imeti navodila, kako se z naravnimi apitehničnimi ukrepi zoperstavimo boleznim čebel predvsem nosečavosti in pršičavosti. V svetu se namreč vedno bolj uporabljajo te metode za preprečevanje bolezni čebel. Prikazal je tudi delo zavoda v zadnjem času in bodoče naloge.

V diskusiji o poročilih so sodelovali tudi naslednji delegati: Anton Rozman — Zalec, Anton Novak — Gornja Radgona, Jože Hribar — Maribor, Ivan Tavčar — Skofja Loka, Ivan Majcen — Maribor in Franc Bart — Dravograd.

Predstavnik ZČ Vojvodine in urednik Pčelara Radovan Aga Markov

Novo izvoljeni predsednik ZČDS
tov. Dušan Švara

Diskutanti so bili enotni, da je Zveza napravila veliko glede na dane možnosti in naj se delo v tej smeri nadaljuje. Poleg tega, pa so dali tudi naslednje predloge za bodoče delo: Posvetiti večjo pozornost izobraževanju člastva. Potrebno bo onemogočiti lokalne tendence zapiranja določenih pasišč za prevaževalce, če ta območja niso pod zaporo zaradi kužnih bolezni. Pospešiti zbiranje sredstev za dograditev ČIC, kjer naj bi sodelovale vse organizacije. Pridobiti čim več ugodnosti za čebelarstva tovorna vozila tako glede dajatev, kakor tudi časovnih omejitev pri reševanju. Apelirati na pristojne organe, da se poenostavi način vodenja knjigovodstva v društvih. Nabaviti bo potrebno več učnih pripomočkov in filme. Povečati propagandno delo tako za ČIC kakor tudi za čebelarstvo. Prikazati potrebo družbi za pospeševanje razvoja našega čebelarstva zaradi zmanjševanja uvoza. Prizadevati si za zagotovitev cenejšega krmilnega sladkorja za organizirane čebelarje. Prizadevati si za organizirano zatiranje bolezni čebel. Pospešiti sodelovanje med vsemi dejavniki v čebelarstvu.

Po diskusiji so delegati sprejeli zaključni račun za leto 1977, finančni načrt

za leto 1978, Pravilnik o materialno — finančnem poslovanju Zveze, dopolnitev Pravilnika o odlikovanjih, spremembo Pravil ZČDS in Pravilnika o izdajateljskih dejavnosti ZČDS.

Vodilna komisija je nato sprejela in predlagala nasledno kandidatno listo na predlog plenuma ZČDS.

Kandidatna lista za izvršni odbor:

1. Dušan Švara — Ljubljana predsednik ZČDS
2. inž. Jože Babnik — Ljubljana
3. Božidar Magajna — Ljubljana
4. Anton Rems — Ljubljana
5. Maks Gregorc — Ljubljana
6. inž. Ludvik Klun — Ljubljana
7. inž. Anton Kranjc — Ljubljana
8. Martin Mencej — Ljubljana
9. Jernej Nartnik — Polhov Gradec
10. inž. Matej Blejc — Kamnik-Domžale
11. inž. Franček Šivic — Ljubljana
12. Stane Todori — Ljubljana
13. Anton Rozman — Zalec
14. Tone Sedmak — Koper
15. Rudi Triler — Kranj
16. Jože Hribar — Maribor
17. Alojz Benko — Murska Sobota
18. Mirko Pavlin — Crnomelj-Semič
19. Marjan Pavlin — Nova Gorica
20. Mirko Preložnik — Ravne na Koroškem
21. Janez Bračun — Krško

Kandidatna lista za nadzorni odbor:

1. Janko Belec — Ljutomer
2. Maks Avšič — Ljubljana Polje
3. Nande Javornik — Ljubljana Barje
4. dr. Jože Benigar — Ljubljana
5. Ciril Kragelj — Ljubljana

Kandidatna lista za Častno razsodišče:

1. Matija Božič — Ljubljana
2. dr. Radovan Bratina — Postojna
3. Adolf Kovič — Novo mesto
4. Anton Novak — Gornja Radgona
5. Joško Slander — Celje

Lista delegatov za Občni zbor SPOJ:

1. Dušan Švara — Ljubljana
2. Stane Todori — Ljubljana

3. inž. Ludvik Klun — Ljubljana
4. dr. Jože Benigar — Ljubljana
5. prof. Janez Mihelič — Ljubljana
6. Jože Hribar — Maribor

Občni zbor je soglasno izvolil za predsednika ZCDS tovariša Dušana Švara in potrdil kandidatno listo za izvršni odbor nadzorni odbor, častno rozsodišče in listo delegatov za občni zbor SPOJ.

Po izvolitvi se je novi predsednik Zveze Dušan Švara v imenu IO in svojem imenu z naslednjimi besedami zahvalil delegatom za izkazano zaupanje:

Dušan Švara

»Zahvaljujem se vam za izvolitev in obljubljam, da bom še vnaprej delal po najboljših močeh za napredek slovenskega čebelarstva. Sam sem pa, pri tej veliki organizaciji čebelarjev in ob ogromni problematiki prešibak, da bi zmožni nositi celo breme. Prosim vas zato, da mi pri delu v tej mandatni dobi priskočite v pomoč, ker edino na ta način bomo sposobni potisniti čebelarstvo naprej in do neke mere urediti naloge, ki so bile danes prikazane. Menim pa, da bi v tem naslednjem mandatnem obdobju morali posvetiti največjo pozornost naslednjim problemom:

Prvi je v nadaljnjem učvrščevanju naše organizacije, ker brez močne in solidno povezane organizacije ne bomo v naši družbi mogli doseči ugled, niti ji dati tega, kar družba od nas pričakuje. Iz diskusije smo videli, kaj smo že dosegli. Družba ve, da je pridobivanje medu velikega pomena, da je pomen čebelarstva za pridobivanje hrane velik in da je opraševanje rastlin večjega pomena kot se misli.

Druga naloga bi bila v pomlajevanju naših kadrov. Brez tega ni perspektive. Vem, kam vodi pot, zato bo naloga naslednjega vodstva v tem, da bo z vso silo in energijo in z vašo pomočjo storilo vse, da bo prizadevno delovalo na organizaciji čim širšega števila krožkov po Sloveniji, iz česar bi potem črpali nove kadre.

Ne nazadnje je naša naloga dograditev stavbe ČIC in jo čim hitreje usposobiti za dejavnost ter tako nadaljevati delo v izobraževalnem smislu.

Kot važna naloga bo tudi, da se čvrsto in še čvrsteje povezujemo z našo centralno organizacijo v Beogradu — SPOJ, da se povezujemo z našimi sosedi v Zagrebu itd., saj bomo le tako dosegli večje uspehe in stopili v vrsto držav, ki vodijo na področju čebelarstva v svetu. Hvala.»

bilten

medex exp.-imp.

d. e. delo na domu in
kooperacija

ZOPER PRETIRANO UPORABO ANTIBIOTIKOV ČEBELJA LEKARNA

Nerazumna poraba zdravil, predvsem antibiotikov, ne le pri odraslih, marveč tudi že pri otrocih, je resno vznemirila zdravnike po svetu in v Sloveniji. Najprej so v svojih vrstah, potlej pa tudi javno izrazili dvom v tako hitro porabo zdravil, ki se jim mikrobi, le-te naj bi uničili (kot povzročitelje najrazličnejših vnetij), prilagajajo in postajajo odporni. Velika poraba antibiotikov vseh spektrov, vse manjše učinkovanje teh umetno pridobljenih zdravil in ne nazadnje tudi veliki stroški, pa skrb o morebitnih posledicah teh, ne še tri desetletja starih zdravil so napotili mnoge zdravnike, predvsem pa farmakologe, da so se zazrli nazaj, v nekdaneje zdravljenje, v čase, ko ni bilo o antibiotikih ne duha ne sluha.

Poti do starih zdravil so različne. Spet so se uveljavili najrazličnejši čaji in zeli, več pozornosti so spet namenili gibanju na svežem zraku, mnogi pa so začeli obujati stara pravila o zdravljenju z medom. Ta je kot zdravilo znan iz davnine, pa tudi iz bližnje preteklosti, saj je med NOB v najtežjih trenutkih ostal edino »zdravilo«.

Opozorila svetovno zdravstvene organizacije o pretirani porabi zdravil in domače statistike, ki so postale še hitrejša in jasnejša, odkar recepte »pregleduje« računalnik, so vzpodbudile številne zdravnike, da svoj študij posvetijo medu in čebeljim pridelkom.

Svetovno raziskovalno gibanje

V dobi, ko je bilo vse, kar je imelo nadih »patine« zanič, ko je bilo dobro le vse, kar je bilo moderno, je tudi med izgubil večji del svoje veljave. S spoznanji, da je narava največji učitelj, da človek s trganjem vezi s preteklostjo pozablja tudi na stvari, ki so mu bile stoletja in tisočletja v pomoč, so v marsikaterem laboratoriju nehali gledati v bodočnost, posvetili so se preteklosti. In tako so vse več raziskav posvetili tudi čebeljim pridelkom. Prav takšno vnemo kot drugje po svetu so pri raziskovanju učinkovanja čebeljih pridelkov pokazali tudi nekateri jugoslovanski znanstveniki in začeli ugotavljati stvari, ki jih niti niso pričakovali. V laboratorijih, pod mikroskopi in na živalih, kasneje pa tudi na klinikah so potrjevali, da so v čebeljih pridelkih snovi, ki imajo ugoden učinek na počutje in zdravje ljudi. Kmalu je postalo znano, da je cvetni prah najbolj skoncentrirana hrana, kar jih poznamo, saj so v njem snovi, ki jih potrebuje organizem za rast in vzdrževanje biološkega ravnotežja. Za mleček so doznali, da je biološki pospeševalec in da hkrati zavira rast bakterij, plesni in virusov. Propolis je aktivna snov z izredno močnim učinkom proti virusom in bakterijam.

Uspehi domačih strokovnjakov

Raziskovalca slovenskega mikrobiološkega inštituta Bratko Filipič in prof. dr. Miha Likar sta dokazala, da matični mleček in propolis zavirata rast virusov. V poročilu »Vpliv propolisa in matičnega mlečka na razvoj nekaterih virusov«, ki ga je zaradi izrednih odkritij in dosledne znanstvene metode v celoti objavil tudi ameriški strokovni bilten »Interferon Scientific Memoranda« iz Buffala, med drugim poročata v sklepnem delu poročila:

»Iz raziskave je razvidno, da naravni proizvodi med, matični mleček, cvetni prah in propolis nimajo samo fizioloških učinkov, ampak razen proti mikrobom deluje tudi proti virusom. Vprašanje pa je, iz časa izvira te antiviralna aktivnost in kakšno je razmerje med sestavo in vplivom čebele na antiviralno dejavnost...« Poskusi kažejo, da aktivna snov ni samo ena, ampak da gre verjetno za kompleks snovi, ki šele v pravilnem razmerju in ob aktivnosti čebele dajo fiziološko in antimikrobno dejavnost.

Poskusi razvozljali razmerje

V Medexovih laboratorijih so čebelarji pridelke mešali v različnih količinah in na podlagi učinkov ugotovili, katera mešanica medu, cvetnega prahu, matičnega mlečka in propolisa deluje na človeški organizem najbolj ugodno.

In tako je nastal APIKOMPLEKS, doslej edina in zelo učinkovita mešanica čebeljih pridelkov, ki je uspešno prestala tudi vse klinične teste. V njem so sestavine, ki zavirajo rast virusa, povzročitelja influence, tudi če so razredčene v razmerju 1 : 100.000.

Cebele niso zdravniki

O delovanju Apikompleksa so bile narejene raziskave. Preizkusili so ga na več klinikah v različnih jugoslovanskih mestih in ugotovili njegovo izredno ugodno delovanje. Preizkusili so ga ljudje sami in ugotovili njegovo uspešnost. Toda zdravnik ne med ne drugi čebelarji pridelki ne morejo nadomestiti. Kadar človek zboli in se ga loti visoka temperatura, mora upoštevati navodila zdravnika. Poskusi v uglednih klinikah pa kažejo, da za infekcijskimi boleznimi zboli neprimerno manj ljudi, ki jemljejo žličko Apikompleksa dnevno. In v tem je največja moč naravnega preparata. V preprečevanju bolezni je nenadomestljiv, mnogi zdravniki pa ga svetujejo že tudi kot edino sredstvo, ki pomaga pri zaviranju rasti virusov. Zato ga je danes moč najti na prodajni polici sleherne lekarne in v vseh večjih trgovinah. Ker ga je ustvarila narava brez pomagal kemije je popolnoma nenevaren in ne more povzročiti nobenih škodljivih stranskih posledic.

Jože Vetrovec

CVETNI PRAH

Zrna cvetnega prahu so moške spolne celice, ki omogočajo oploditev in s tem nastanek plodov. Barva, velikost in oblika so za posamezno vrsto rastline tipični in standardni, tako da na osnovi teh lastnosti, posebno še mikroskopske analize, lahko ugotovimo izvor cvetnega prahu. Vsako posamezno zrno sestoji iz jedra, ki vrši oploditev, ter dvojne ovojni-

ce. Ta je pri posameznih vrstah zelo različne strukture in debeline, zato je tudi kaljivost, oziroma obstojnost cvetnega prahu različna. Glede na kemijsko sestavo vsebuje cvetni prah: beljakovine, proste aminokisline, maščobe, sladkorje, celulozo, mineralne snovi, fermente, kot so invertaza, saharaza, katalaza, razne sterole, flavonoide ter vitamine tiamin, ribo-

flavin, piridoksin, folno kislino, pantontensko kislino, niacin, biotin in askrobinsko kislino.

Za čebele predstavlja cvetni prah edini izvor beljakovin in s tem poleg medu in vode njihovo glavno hrano. Cenijo, da čebelar družina za svoj obstoj letno porabi približno 50 kg cvetnega prahu. Čebele ga nabirajo in nosijo v panj, kjer ga pregnetejo s slino in medom, nalože v celice in nato še prekrijejo s tankim slojem medu in voska, s čimer je v danem okolju nekako stabiliziran in pripravljen za kasnejši čas.

Čebelar odvzema cvetni prah, ki mu služi kot dodatek pri krmljenju čebel ali pa za prodajo. Že iz same sestave lahko sklepamo, da je cvetni prah koristen tudi za zdravje ljudi, kar so potrdile tudi klinične raziskave. Uživamo ga največkrat v kombinaciji z ostalimi čebelarskimi proizvodi, kot sta med in matični mleček. Tako pripravljen ugodno deluje na apetit, prebavo, krvno sliko, splošno počutje itd.

Za pridobivanje cvetnega prahu je znanih več metod, kot je otresanje cvetov, odzemanje prahu pri vходу v panj s pomočjo posebnih naprav osmukačev ali pa odzemanje cvetnega prahu iz celic satja. Čebelar se poslužuje zadnjih dveh omenjenih metod.

Že zaradi same sestave lahko predpostavljamo, da cvetni prah ni mrtva snov in posebno v prisotnosti vlage počasi spreminja sestavo. Te spremembe povzročajo fermenti, ki so sestavni del jedra. Poleg tega se na cvetnem prahu vedno nahajajo tudi mikro organizmi, ki se pri neugodnih klimatskih pogojih (visoka vlaga) razmnožujejo, povzročajo spremembo sestave in zmanjšujejo biološko vrednost. Tako pod vplivom nekaterih kvasovk pride lahko do vrenja in kasneje kisanje cvetnega prahu. Najnevarnejše pa so plesni, ki povzročajo nastanek škodljivih ali celo strupenih snovi. Na plesnivem cvetnem prahu je bilo ugotovljeno med drugim tudi plesen *Aspergillus flavus*, katere produkti aflaktosini spadajo med najbolj kancerogene naravne snovi. Zato je treba plesniv cvetni prah takoj zavreči. Količina vode v sveže nabranem cvetnem prahu je povprečno 18% (od 10–30%) in zavisi od vrste cvetnega prahu, klimat-

skih pogojev ob času nabiranja, tipa osmukača itd.

Da bi preprečili kvarjenje, je treba cvetni prah takoj osušiti. Čebelar lahko pri tem sodeluje na ta način, da izbere primeren osmukalnik. Podobno kot pri panjih tudi tu žal nimamo tipizirane naprave za pridobivanje cvetnega prahu. Pri nabavi osmukalnikov je treba paziti predvsem na to, da izberemo takega, pri katerem je onemogočeno nadaljnje navlaževanje cvetnega prahu v slučaju dežja. Medex je že v letošnjem letu začel oskrbovati čebelarje kooperante in delavce na domu z novim tipom AŽ panja, pri katerem je osmukalnik nameščen v notranjosti panja pod satjem. Prednost take izvedbe pred zunanjimi je v tem, da je cvetni prah zaščiten pred dežjem, poleg tega pa je površina mrežice, skozi katero prihajajo čebele večja, s čimer je olajšan prehod.

Osmukalnik je treba vsak dan izprazniti, cvetni prah očistiti eventualnih mehanskih primesi in ga nato takoj posušiti. Pri tem se lahko poslužujemo različnih načinov, pri katerih je treba upoštevati ista pravila, kot pri sušenju zdravih rastlin. Cvetni prah natresemo v tankem sloju na čist papir, še bolje pa je, če namesto papirja uporabimo fino mrežico iz umetnih vlaken, s čimer pospešimo sušenje. Sušenje na soncu ni priporočljivo in se ga poslužujemo le v slučaju, ko ni nobene druge možnosti. Primernejše je sušenje v toplem in zračnem prostoru. Zato so primerni razni podstrešni prostori, vendar pa je treba pri tem paziti, da ne pride do onesnaženja cvetnega prahu. Tako razprostrti prah je treba med sušenjem večkrat premešati. Najprimernejše pa so za sušenje električne peči, opremljene z ventilatorjem in termoregulatorjem. Pri taki peči toplem zrak prehaja skozi sloj cvetnega prahu in ga suši, pri tem pa je treba paziti, da temperatura zraka ne preseže 40°C.

Medex ima v planu, da bi v prihodnjem letu začel oskrbovati čebelarje s takimi sušilci. Verjetno si bo kdo skušal narediti sušilec tudi sam. Pri tem mora upoštevati, da temperatura cvetnega prahu oziroma zraka ne preseže 40°C in da dovajamo v sušilec vedno svež zrak, sicer se material samo segreva, ne pa suši. Zato so razne zaprte peči, kot so termostati

za sušenje neprimerne. Po približno dveh dneh je pri omenjenih pogojih cvetni prah suh in primeren za uskladiščenje. V slučaju, da namerava čebelar hraniti osušeni cvetni prah dalj časa, ga mora kljub temu, da je osušen, hraniti v hladnem prostoru, kot je hladilnik ali hladilna skrinja. V cvetnem prahu so namreč dostikrat prisotna jajčeca voščene vešče, iz katerih se pri temperaturi nad 15°C raz-

vijejo ličinke, ki se hranijo s cvetnim prahom in ga na ta način onesnažujejo in uničujejo.

Cvetni prah predstavlja lahko pokvarljivo robo, zato naj vsak čebelar posveti sušenju in shranjevanju vso pozornost. S pokvarjenim cvetnim prahom namreč lahko dosežemo nasprotno učinke, kot bi želeli.

Simon Smuk, dipl. ing.

ODKUP MEDU

Prepričani smo, da ne bo odveč, da pred odkupno sezono zopet spomnimo čebelarje kooperante in ostale dobavitelje medu na nekatere pogoje, s katerimi bodo sebi in Medexu olajšali delo.

1. Med naj bo dobavljen v večjih posodah to je sodih od 150 do 300 kg. Če čebelar s tako embalažo ne razpolaga, naj zahteva, da se mu embalaža pošlje v napolnitev.

2. Posamezen sod naj ne bo napolnjen z medom do vrha, ampak vsaj pet centimetrov pod zgornjim robom.

3. Vsaka posoda naj ima na pokrovu naslov dobavitelja in vrsto medu, za katero meni pošiljatelj, da je.

Tudi v letošnjem letu bo naša vhodna kontrola ugotavljala kvaliteto takoj pri prevzemu in v najkrajšem času obveščala čebelarje o rezultatu analize.

Da se bomo izognili težavam apeliramo na proizvajalce, da pazijo na kvaliteto in sortnost medu. O tem je bilo že veliko napisanega tudi v Biltnu, zato prelistajmo Slovenskega čebelarja, da se spomnimo, na kaj vse moramo paziti.

Komerciala

PROIZVAJALCEM CVETNEGA PRAHU

Pri sklepanju pogodbe za leto 1978 ste bili obveščeni, da bomo v letošnjem letu odkupovali le osušen osmukan cvetni prah. Ker pa se je pošiljka z aparatom za ugotavljanje vlage v cvetnem prahu zakasnila in ker smo z odkupom cvetnega prahu že pričeli, smo se glede na dosedanje izkušnje odločili, da bomo pri prevzemu osmukanega cvetnega prahu na račun vlage odbijali 10 % od teže cvetnega prahu. Ta način obračunavanja bo v veljavi dokler ne dobimo aparature, ki bo točno pokazala vsebnost vlage v cvetnem prahu.

Prosimo, da to z razumevanjem vzamete na znanje.

Komerciala

ČEBELARJEVA OPRAVILA V JUNIJU

DUSAN SVARA

Od 10. do 15. junija bo, odvisno od vremena, v nižjih legah zamedila smreka. Medenje se bo počasi dvigalo po pobočjih naših gora. Kakor bo iznenada začelo, tako se bo po približno 10 do 14 dneh tudi ustavilo.

Če nismo izkoristili majniške cvetlične paše v zadostni meri za gradnjo mladega satja, je sedaj še čas za to delo. Če smreka namreč močno zameddi, doživlja sleherna družina buren razvoj. V naravi čebele je, da nosi hrano najprej v gnezdo in njegovo neposredno okolico in ko le-tu zmanjka prostora za odlaganje, začne polniti medišče. Ker je mediščina glede na sestavo precej redka, sladka tekočina, jo čebele odlagajo v vsako prosto celico, iz nje pa potem s prezračevanjem izhlape odvisno vodo.

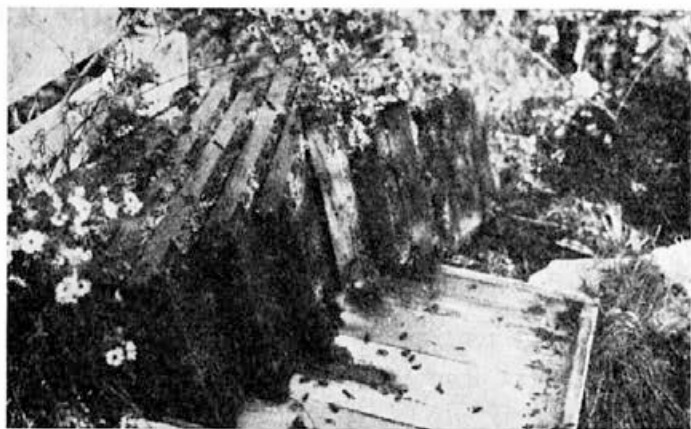
Ko zamede naši prostrani predeli akacije, smreke, hoje, sončnice, nekaj ajde itd., čebele v svoji vnemi ne gledajo, kam odlagajo sladek sok, temveč ga samo nosijo in polnijo z njim celice. Ta nabiralna vnema in donos nektarja pa v matici sproži močnejši nagon za zaleganje. Čim boljša je paša, tem močnejši je ta nagon. Na tej stopnji razvoja družine se zagnanost čebele — nabiralke hrane in matice-skrbnice za ohranitev vrste, spremeni v medsebojno tekmovanje za proste celice. Čebelarji pravimo temu pojavu — blokiranje gnezda. Zato ponovno opozarjam začetnike, da kolikor so nabiralke hitrejša in matiea ni dovolj kvalitetna, da bi obdržala prostor za zalego, lahko družina oslabi. Da pa čebelar to pravočasno prepreči, mora biti ob dobri paši pogosto pri čebelah in jim pomagati tako, da pokrite sate z zalego ob straneh gnezda izvleče iz plodišča in jih prestavi v medišče. Na njihovo mesto pa vstavi satnike s satnicami. Naenkrat lahko prestavimo

2—3 sate, kar pa je odvisno od paše. Seveda moramo istočasno v medišču napraviti prostor, tako da pokrite sate pobereмо iz medišča in jih pridno točimo. Vsa ta — nič kaj prijetna opravila, — ki pa morajo biti ob dobri paši pri AŽ panju zelo pogosta, se pri nakladnih panjih zmanjšajo tudi pri najboljših pašah na par pregledov in na dodajanje naklad s praznimi sati ali satnicami. Toda o tem kaj več drugič.

Naslednje važno opravilo, na katero posebej opozarjam začetnike, je v tem mesecu skrb za obnavljanje ali pomlajevanje družin, to pa je povezano z vzrejo matic. Polnjenje prašilčkov je v tem času dokaj enostavno.

Pri pregledu družin naletimo pri marsikateri družini na matičnike. Če jih ni veliko, morda tri ali pet in če so pri tem še veliki, je to znak, da bo pri družini prišlo do tihe izmenjave matice ali preleganja. Takšni družini odvezamemo sat z enim ali dvema matičnikom in ga s čebelami vred prenesemo v prašilček.

Prašilčki so po navadi štiri satarji. Sat z matičnikom vložimo v panjiček na drugo mesto od leve ali desne strani panjiča. Ob steno položimo sat bogato založen s cvetnim prahom in medom. Tretji sat naj bo zapolnjen s pokrito zalego in zadnji naj bo satnik s satnico. Na ta način smo zagotovili družinici hrano (obnožnino in med), 1 do 2 matičnika z zadostnim številom mladih čebel in satnico, iz katere bodo mlade čebele zgradile deviški sat. Ne bo odveč, če prašilček toplo odenemo ter mu pred večer v pitalnik nalijemo sladkorno raztopino v razmerju 1 : 1 z dodatkom žlice medu. Najkasneje v desetih dneh bo začela novoizležena matica, v veliko veselje čebelarja, pridno zalegati. V tem času

nadaljujemo s pokladanjem. S tem bomo družinico ojačali, tako da bo do zime zasedla vse štiri sate in nam postala drugo leto odličen plemenjak, ko jo bomo maja prestavili v normalen panj. V tem času cvete tudi kostanj. Ni se lahko odločiti, kam peljati. Obe paši vlečeta in obe imata dobre in slabe plati: Smreka daje med in slabi družine, kostanj je pa odličen za razvoj družin, na njej dobi čebelar med — ali pa tudi ne. Odločiti se bo moral vsak sam. Najzagnanejši, če bi se morda na smreki slabo odrezali, imajo za ojačanje družin še vedno možnost prevoza na žepek ali reso v Liko.

Odpiranje in pregled čebel je najbolje opraviti v zgodnjih jutranjih urah. Pašne čebele so že izletele, mladice pa zaradi jutranjega hladu niso preveč napadalne. V posameznih primerih je dimljenje nujno, vendar sam redko uporabljam dim, ker smatram, da je verjetno v neki meri čebelam škodljiv. Če čebelar pregleduje čebele v jutranjih urah, če ne diši po alkoholu, milu, vodici za britje in podobnem in če pregleduje brez tresenja, udarjanja in nasilnosti, naj bo prepričan, da dima ne bo potreboval.

Ko se novinec, kateremu so te vrstice namenjene odloči, da bo odprl panj, mora pred tem dobro razmisliti, kaj

bo gledal in kako ukrepal. Če namreč odpiramo panje brez načrta in s tem v zvezi ne opravimo potrebnih priprav, se bodo čebele hitro vznemirile, mi bomo opikani, panj pa bo ostal odprt, ker bo »čebelar« pobegnil.

To pišem iz lastnih izkušenj z željo, da mnogi začetniki preskočijo oslovski razred in da jim čebelarjenje postane zadovoljstvo.

Točimo samo zrel med. Med je zrel tedaj, ko so celice medenega satja pokrite. Če bi pri AŽ panju točili šele tedaj, ko bi bile vse celice pokrite, bi pridelali malo medu. Zato po navadi točimo tedaj, ko je pokrita približno ena tretjina sata. Seveda, takšen med je malo slabši od tistega, ki je točen iz popolnoma pokritega sata. Obstajajo pa nekatere vrste medu, ki jih moramo čimprej iztočiti, ne glede na pokritost. Sem spadajo vsi gozdni medovi in vse vrste man. Ti medovi v satju zelo radi hitro kristalizirajo in tako otrde, da jih zelo težko iztočimo iz satja, ne da bi ga uničili. Včasih trdi tudi oljna repica. Mano moramo torej čimprej iztočiti, pa čeprav je včasih satje samo delno napolnjeno. Tu mnogokrat greše tudi stari čebelarji, ker se jim ne zdi za majhne količine medu vrteti točila. Če na tem medu zazimimo čebele, bi kljub mili zimi griža naredila svoje.

IZKUŠNJE Z MEDENJEM HOJE V KOČEVSKIH GOZDOVIH IN GORSKEM KOTARJU IN PREVAŽANJE ČEBEL

IVAN GRAJS

V tem sestavku imam namen razložiti nekatere stvari v zvezi z izkoriščanjem gozdnih paš v tako imenovanih suhih letih, ko zaključimo čebelarstvo leto z bolj ali manj praznimi sodi.

Izdatno medenih let je zelo malo in v teh se bolj ali manj znajde vsa čebelar, saj vemo, da v takih letih medijo širna območja gozdov, travnikov in pašnikov, ki omogočajo, da si čebele ustvarijo zalogo ter da nekaj ostane tudi čebelarju. Nekaj trdim zato, ker vemo, da smo z donosom na panj nekje na repu v Evropi. Da je temu tako, niso krive pašne razmere pri nas. Te imamo primerne ne znamo pa jih izkoriščati, temu je v glavnem vzrok: nepoznavanje pasišč, slaba tehnična opremljenost in konservativnost. Slednja je lastnost mnogih čebelarjev pri nas.

Minil je čas idiličnih ulnjakov po kmečkih vrtovih, ob katerih je čebelar s pipo v ustih opazoval čebele, kako pridno donajajo medičino. Zavedati se moramo, da je čas tehničnega napredka tu. Ob čedalje večji uporabi kemičnih sredstev na naših poljih in travnikih so se pašne razmere na teh površinah izredno poslabšale, saj je bujno cvetočih in medovitih rož čedalje manj. Če je temu tako, nam ostanejo na voljo širna območja gozdnih površin in prav izkoriščenju teh je posvečen ta sestavek.

Iz lastnih izkušenj si upam trditi, da gozd medi vsako leto. Tudi jelka več ali manj medi vsako leto, le da je to medenje v slabih letih močno odvisno od lege gozdnih površin, kakšnim zračnim tokovom so izpostavljena ter kakšne nočne temperature se v posameznih območjih zadržujejo.

Predel, kjer nočna temperatura pade izpod 13 ali celo 10° C, niso primerne, tudi če jelka medi, čebele ne primejo in donosa ni, ali pa je slab.

Poznamo različna leta, ki bi jih lahko delili v tri skupine in sicer: leta z dokaj visoki temperaturami, ko prevladuje nevihtno — soparno vreme v takih letih običajno dobro medi.

V letih z visokimi temperaturami in suho klimo običajno medijo severne lege, ker se vlaga zadržuje čim dlje.

V letih, ko pa prevladujejo hladnejša deževna obdobja, medi v legah, ki so manj izpostavljene južnim vetrovom ter v območjih, kjer se v nočnem času čim dlje zadržuje toplota zbrana čez dan.

Navedene ugotovitve moramo upoštevati kadar si izbiramo pasišča, kamor mislimo postaviti čebele. Pri vsem tem pa moramo upoštevati še naslednje. V visokogorskih predelih kot je Kočevski Rog, Fridrihtajin in prostrana področja Notranjskih gozdov ter Gorskega Kotarja so zelo važne travniške paše. Te vedno izdatneje medijo kot v nižinskih predelih, to pa predvsem iz razloga, ker običajno nastopijo višje temperature, saj so te paše običajno nekaj tednov pozneje kot v nižinah, poleg tega pa so trav-

niki v nižinah povečini že pokošeni in na takih območjih navadno prenehajo donosi tako medu kot cvetnega prahu. Iz takih predelov bi morali čebelarji čimprej postaviti čebele v višje predele, kjer so travniki v bujnem cvetju. Vedeti je treba tudi to, da senožeti in druge gozdne površine, kjer cvete bujno rastlinje, izdatneje medijo, ker na teh območjih ne uporabljajo raznih kemikalij in umetnih gnojil. Čas za postavitev čebeljnih družin na taka območja je najbolj primeren takrat, ko odcvete kostanj. Kdor pa pašo na kostanju ne izkoristi, pa še kak teden prej.

Zakaj poudarjam važnost travniških paš v gorskih predelih? Te moramo vedno kombinirati s pašami na smreki — jelki.

Izkušeni čebelarji to vedno upoštevajo in postavijo panje v Gorski Kotar v take predele, kjer je travniška paša, v neposredni bližini pa jelovi gozdovi, tako da čebele izkoristijo eno in drugo pašo. Važno je tudi, da čebele po deževnem obdobju, ko jelka za nekaj dni medenje ustavi, nekaj dobijo na travniških površinah, predvsem cvetni prah. In kje so takšna kombinirana pasišča?

Ta se razpostavljajo od Postojne čez širne Snežniške gozdove, Milanovega vrha, Lividrage, Lokev, Sungerja, Ravne gore, preko Bjelolasice do Plitvic. Na Kočevskem so taka območja: Perhanj, Fridrihštanj in Rog. Ta območja pa so manj medovita zato, ker so visoki gorski masivi v glavnem izpostavljeni stalnim zračnim tokovom.

Dokaj medeni predeli pa so predvsem po dolinah od Podturna preko Starih Žag do Planine ter vsa vzhodna stran Roga.

Torej imamo na voljo ogromna prostranstva gozdnih površin, med katerimi je tudi dovolj travnatih površin in gozdnatih paš. Na teh površinah moramo najti primerne prostore,

tja postaviti ob pravem času čebele in uspeh ne bo izostal.

Kako naj uspešno izločimo iz tako prostranih površin posamezne predele, kjer je pričakovati medenje v tako imenovanih slabih letih. Jaz se poslužujem naslednje enostavne metode.

Prve dni junija obidem pasišča v Gorskem Kotarju in na Kočevskem in izvršim oceno posameznih predelov tako, da pri ocenjevanju jelke vzamem vzorec največ na tri kilometre razdalje. Vzorec vzamem tako, da osipam na platno 1 m² jelkovih vej, če je na 1 m² 15 in več ušic, ocenim z odlično, v tabelo vpišem ime kraja in oceno pet. Oceno dajem od 1 do 5. Kolikor je v tem času tudi pokapano, je to znak dolgotrajnega medenja. Omenim naj, da pri vpisovanju podatkov vedno vpišem tudi lego npr. sever—jug, vzhod, zahod, zato tudi jemljem vzorce na vseh štirih straneh.

Na istem mestu ocenim tudi vrednost travniške paše, oceno dajem prav tako od 1 do 5. Za travniško pašo pa štejem vse košenice, gozdne jase, malinišča itd. In ko običajno v dveh dneh izdelam tako analizo, imam na razpolago dokaj zanesljivo karto, ki kaže, kje obstaja možnost medenja.

To metodo uporabljam in imam ugodne rezultate. Zadnjih devet let imam povprečen donos na panj 38 kg, zadnja tri leta pa:

leta 1975 21,5 kg

leta 1976 79 kg

leta 1977 39 kg na panj, ali povprečno 47 kg na panj.

Istočasno nabiram tudi cvetni prah, po tri kg na panj. Tega nabiram konec aprila in prvo polovico maja, to je tri tedne, ves ostali čas pa osmulniki nimajo kaj iskati na panjih — vsaj pri nas.

Kot je iz navedenega razvidno, vedno prevažam čebele na paše in sicer: spomladi doma uredim čebele,

poberem cvetni prah in odpeljem na kostonj.

Iz kostonja prepeljem takoj na gozdno pašo na Kočevskem ali v Gorski Kotar. Iz te pa na paberkovanje na Kamenjak ali Liko. Od te zadnje paše ostane nekaj za zimo, kaj več pa skoraj ne.

Gornje podatke navajam zato, da podkrepim trditev, da je možno gospodarno čebelariti s čebelo le, če prevažamo na paše, razen kdor se bavi z matičnim mlečkom. Če pa smo ugotovili, da je za gospodarno čebelarjenje nujno prevažanje, moramo poznati probleme, s katerimi se srečujemo pri tem.

Ena največjih pomanjkljivosti je tehnična opremljenost. Razen nekaj izjem imamo čebelarji svoje panje v nepremičnih čebelnjakih. Panje s kamionom prepeljemo na gozdno pašo, kjer jih moramo zložiti na tla in ker se bojimo, da nam prične z njimi gospodariti medved, nam ni cilj dobiti najboljše pasišče, pač pa primeren prostor ob kaki hiši, kjer se čutimo kolikor toliko varne. In tako nastajajo nemogoče situacije.

Naj vam eno opišem. V letu 1977 je izdatno medila jelka na območju Delnice, Crni Log, Gerovo in sicer severovzhodni del, to je med Crnim Logom in Kolpo. Na tem območju je edino naseljen kraj Crni Log. Vseh košenic Crnega Loga je ca. 1 km². V sredini teh livad je vasi in čeprav je medila jelka le v severovzhodnem predelu, se je v sami vasi oziroma ob njej magnetno veliko čebelarjev s 1000 panji.

Ti panji so bili razstavljeni okrog vasi, seveda ob hišah iz strahu pred medvedom. Rezultat pa je bil naslednji:

Donos na panj v severovzhodnem delu je bil 1 do 4 kg na dan in ko je bil npr. na tem koncu donos 3,40, je bil na južni strani vasi minus pa če-

prav so bile oddaljene ene od drugih le kakih 800 m. In tako je bilo v glavnem vse dni. Čeprav je jelka medila tudi na južni strani, je čebele niso prijele, to pa predvsem zaradi nočnih ohladitev, o katerih sem že govoril.

Če bi imeli čebelarji svoje čebele v premičnih čebelnjakih, v mislih imam čebelnjake v obliki kontejnerjev s po 30 panji, na katere bi bilo moč montirati noge, tako da bi stali ca. 120 cm od tal, bi jih lahko brez strahu pred medvedom postavili ob gozdnih cestah, poteh, jasad, tam kjer je dejansko medilo, tako pa so čebelarji nemotni čakali z praznimi panji boljših dni.

Pojavljajo pa se še druge nevšečnosti. Več čebelarjev je postavilo svoje čebele v bližini gozdarske hiše ob cesti Delnice—Crni Log okoli 400 panjev in to tako, da so bile ene pred drugimi. Tako so čebele letale preko drugih panjev in seveda so se panji enih čebelarjev popolnoma izpraznili, v drugih pa se je naselilo toliko čebel, da so v kupih ležale po tleh pred panji. Menim, da o kakem gospodarnem čebelarjenju ni moč govoriti. Verjetno bi se morali pri postavljanju panjev na paši držati nekih norm, vsaj moralnih.

Mimogrede naj povem še nekaj dogodkov iz čebelarjenja v Gorskem Kotarju.

Leta 1975 je bilo v glavnem slabo. Precej čebelarjev je pripeljalo svoje čebele na področje Delnic—Skrad, največ čebel je bilo v okolici Kupjaka, seveda v bližini naselij oziroma hiš.

Tam je dovolj travnikov in jelovih gozdov, donosa pa ni bilo nobenega. Samo 8 km za Ravno goro, to je na območju Bjelolasice do Stare Sušice pa je jelka medila in je čebelar — gozdar na vrhu hriba ob lovski koči točil dvakrat čisto jelko. Prav tako je medila jelka v gozdovih zahodno od

Tršča, tako da so točili čebelarji, to je dva domačina, dvakrat na jelki.

Naj navedem še en primer, iz kate-rega bo razvidno, da delamo čebelarji marsikaj kar pripomore, da nam ostanejo sodi prazni.

Leta 1972 sem čebelaril na gozdni paši na Kočevskem. Ker leto ni bilo najboljše, je bilo medenje le na posameznih območjih. Jaz sem imel vsak dan nekaj donosa, nekajkrat tudi do 2 kg na panj. Okoliški čebelarji so pridno hodili kontrolirat mojo vago, to se je dogajalo cel junij. Ker je bil donos sicer manjši, se čebelarji niso 20 dni odločili prepeljati svoje čebele, rajši so krmili. Šele, ko sem jaz drugič točil, so prepeljali čebele na jelko, seveda zastonj. To moramo vedeti, da na območje, kjer nek čebelar že toči, mogoče že drugič, ni za postavljati čebel, razen v dobrih letih, ko nastopi dolgotrajno medenje.

Iz navedenih primerov lahko zaključimo, da gozdovi medijo tudi v slabih letih, le da so ta medenja lokalna v posameznih gozdnih predelih. Prav zaradi tega je nujno, da se tega zavemo, da pripravimo naše čebelnjake tako, da jih lahko postavimo na pasišča v gozdne predele tam, kjer med.

Verjetno bi bilo potrebno za našo tehnično opremljenost osvojiti nek si-

stem. Jaz vidim izhod v kontejnerskem sistemu. Kontejner naj bi bil velik ca. $230 \times 230 \times 190$ cm, v kate-rega bi se lahko vložilo po 30 panjev, to je na vsako stran po 15. Pokrit s streho, skratka čebelnjak. Ob straneh bi moral imeti priključke za noge, da bi se ob prevozu na pasišče pripele od dvignjen kontejner. Ker bi tak čebelnjak stal ca. 130 cm od tal, je zavarovan pred medvedom, tako enoto 230×230 je tudi lahko postaviti kjerkoli ob gozdnih cestah in jasad. Poleg tega tak kontejner naloži vsako vozilo, večji kamion po dva, vlačilec celo tri. Za en tak kontejner bi bil najbolj primeren avto 1,5 do 2 toni, z njim se lahko od čebel vračamo domov, ni nam potreben dodaten prevoz, kot je to pri čebelnjakih na kamionih, preurejenih avtobusih ipd., poleg tega pa smo še brez skrbi, da na pasiščih ne ostanemo brez koles.

Če bi se osvojil tak sistem, tehnično dovršen in če bi bili taki tehnični podatki objavljeni v Slovenskem čebelarju, sem prepričan, da bi se tega prijel množica čebelarjev, poleg tega pa bi tak čebelnjak na štirih nogah, pod katerega zapeljete avto in ga po potrebi postavite iz pasišča na pasišče, uspešno nadomestil naše klasične čebelnjake, od katerih imamo bore malo koristi, pa še nič cenejši niso.

VSAJANJE IN OSKRBOVANJE ROJEV

FRANCE GUNA

Roj »vsaditi«, pomeni v čebelarskem izrazoslovju, roj stresti ali kakorkoli spraviti v prazen panj, v katerem naj si potem uredi svoje bivališče.

Za tistega, ki še čebelari v kranjskih panjih ali kranjičih, to opravilo ne pride v poštev, ker ogrene roj z veje kar naravnost v panj, v katerem

bodo ostale in si zgradile satje. Zado-
stuje, da panj s čebelami po sončnem
zatonu dene v uljnjak na določeno
mesto, in čebele bodo drugi dan že le-
tele v pašo.

Kdor čebelari v modernih panjih
velike mere, pa ne more s takim tež-
kim panjem v drevo. Roj ogrene v
znatno manjši in lažji zabojček-ogre-
balnik, ki ga potem s čebelami posta-
vi v klet ali na kak drug hladen pro-
stor. Ko se je do sončnega zatona ži-
val tako umirila, da se sliši iz ogre-
balnika le še prav rahlo šumenje, pa
je čas, da roj vsadi v panj, katerega
mu je pripravil.

Če je bil prazni panj že rabljen ga
je treba prej skrbno očistiti. Zlasti
dno je treba temeljito ostrgati s pri-
merno grebljico, potem pa še pomesti
z omelom. Vse morebitne reže ali raz-
poke, ki se v teku let često pojavijo,

je treba zadelati. Pozneje, ko so če-
bele že v panju, je to težko opraviti
zadovoljivo.

V moderne panje je treba vložiti
tudi vso notranjo opremo. Tu je mi-
šljeno predvsem določeno število so-
lidno požičanih satnikov, oprem-
ljenih s celotnimi satnicami. Te so
nujno potrebne, če hočemo, da nam
bo roj zgradil res lepe ravne sate, a
to s čebeljimi celicami. V kranjičih
grade čebele bolj po svoje in je na-
vadno veliko preveč satja s trotov-
skimi celicami, kar pa je neekonom-
sko za čebeljo družino in za čebelarja.
Čeprav so satnice precej drage, se
vendar izplačajo tudi zato, ker grad-
nja v panju mnogo hitreje napreduje.

Če je uljnjak dovolj prostoren in
svetel, lahko roje vsajamo kar v ulj-
njaku, v nasprotnem primeru pa de-
lo lažje opravimo zunaj, kjer poišče-
mo pripraven prostor. Če vsajamo v
AŽ panj, ga postavimo tako, da pri-
haja dnevna svetloba od zadaj narav-
nost v notranjščino. Čebele namreč v
takih primerih beže pred svetlobo in
se hitreje zberejo v kakem temnejšem
kotu pod stropom plodišča.

Ker roja ne moremo stresti kar na-
ravnost v plodišče, pritisnemo k panju
poseben sipalnik, s katerim provizo-
rično podaljšamo panjevo dno navz-
ven. Po njem namreč potem čebele
lezejo kot po širokem podu med sat-
nike. Da gredo v panj še raje, je pri-
poročljivo, da vstavimo v sredino sat-
nik z izdelanim satom, v katerega de-
lavke lahko takoj odlože med, ki so
ga prinesle s sabo kot balo iz prejš-
njega doma. Tudi matica ima na voljo
dovolj celic, da lahko takoj polaga
vanje jajčeca. Zelo tvegano pa bi bilo,
če bi jim vstavili meden sat. Ta bi jih
tako razvnel, da bi se ne umirile,
temveč bi začele krožiti po zraku in bi
morda celo ušle.

Končno pripravimo še skledico mrz-
le vode in omelo, da gmoto razburje-

nih čebel po potrebi lahko poškopimo. Pozneje nam pride prav tudi dim, da z njim hitreje poženemo čebele v panj. Nekadilci si v ta namen pomagajo z bukovimi gobo ali z drobnim zvikom stare vrečevine.

Ko je tako pripravljeno vse potrebno, prinesemo ogrebalnik, toda prav mirno, brez tresljajev. V njem namreč sedi pod stropom roj, zbran v strnjeni družici. Ne da bi ogrebalnik obrnil okrog, mu odpremo dno, ga mirno dvignemo točno nad sipalnik ter s krepkim navpičnim sunkom stresemo nanj čebeljo gručo. Kot krušno testo na loparju se ta v trenutku razleze po sipalniku. Zato jo hitro poškopimo z mrzlo vodo ter jo z mokrim omelom previdno rinemo proti notranjščini panja.

Navadno se čebele nato kar same lepó usmerijo v panj. Če gre po sreči, tudi matica kmalu najde vanj. To spoznamo po vedenju čebel, ki se trumoma in s pospešeno naglico poženejo med satnike. Včasih matico tudi vidimo, ko preko gručice hiti v notranjščino; ni pa to nujno.

Pač pa je važno, da s ponovnimi sunki stresemo na sipalnik vse preostale čebele, ki se še v gručah držijo ogrebalnika. Možna je namreč, da je matica ravno med temi. Pa je tudi sicer prav, da pride vsa žival v panj. Vendar se redno dogaja, da nam pri tem opravi vedno nekaj čebel odleti v zrak, kar pa ni nič hudega. Panj pač pustimo toliko časa odprt, da se tudi te vrnejo k ostalim.

Če smo prav ravnali, se roj strne pod stropom panja in se takoj loti dela, tj. gradnje satja. Že po dveh urah se čebele takó umirijo, da skoro ni slišati nobenega hrumenja. To je vedno zanesljivo znamenje, da je matica med njimi in da se dobro počutijo. Zdaj lahko panj že zapremo. Nekateri čebelarji pa namenoma puščajo panj nekoliko odprt do jutra, da se čebele

ob nočnem hladu še lepše zberejo v normalno gručo.

Pri vsajanju roja v nakladni panj pa je postopek zelo enostaven. Naklado postavimo pod roj, in s sunkom stresemo čebele v naklado, v kateri imamo ob straneh po dva sata, v sredini pa je prazen prostor v katerega se usuje roj. Nato dodamo satnice in panj pokrijemo.

Kakor pri ogrebanju, takó je tudi pri vsajanju roja dobro znamenje tako imenovano »prašenje«: del čebel se namreč ob vhodu v panj čvrsto postavi na vseh šest nožic; z glavami obrnjene v panj, bojvito molijo zadke navzgor, a s krili pahljajo tako živahno, da se dobro čuti veter, ki veje iz panja.

Če je bil roj dovolj močan in vreme ugodno, bo v dobrih desetih dneh zgradil vse satje. Če je morda kot prvec imel že oplojeno matico, bo ta tudi že zalegala. Če je bil roj dosti zgoden in če paša zdrži več tednov, pa nam bo dal celó že nekaj medu.

Vendar pa nas moder pregovor opozarja, da »ni vsak dan nedelja«. To se pravi, da z roji tudi ne gre vedno vse gladko. Zgodi se, da se roj v novem bivališču ne umiri. Namesto da bi delavke drugo jutro letele v pašo, lazijo nemirne okoli žrela, kot bi nekaj iskale, v kratkem pa se v strnjeni koloni začnejo premikati proti najbližjemu panju. Izkušen čebelar takoj ve: matica se je ob vsajanju izgubila in ves roj se zdaj seli k sosednji družini. To pa niti ni tako huda škoda, saj bo zato združena družina toliko močnejša.

Resnejša nevšečnost je, če roj noče obstati v odkazanem bivališču. Prvo noč in morda vse dopoldne lepó mirno sedi, pride pa njegova ura, pridere ves roj na dan ter sede spet v drevo. Torej, ponovno ogrebanje in vsajanje! Tak muhast roj uženemo najbolj za-

nesljivo, če mu vstavimo v sredino med satnike sat zalege; te pa gotovo ne bo zapustil.

Če nastopi deževje, je obstoj roja ogrožen. S seboj je prinesel hrane le za tri dni. Če ni paše, nastopi lakota. Gradnja satja se popolnoma ustavi, če se je sploh začela. V tej stiski čebele včasih celo zagrizejo satnice, ki smo jih bili vstavili. Če potrkamo na panj, ne zahrume. Apatično ždijo po kotih in se niti ne zganejo. Vesten čebelar seveda ne bo čakal tako dolgo; niti mu ni treba pogledati v panj, saj si lahko misli, kakó je notri. Če tretji dan po vsajanju roja ni zadovoljive paše, bo priskočil čebelam na pomoč z izdatnimi obroki sladkorne raztopine. Krmljenje tudi sicer zelo spodbudno vpliva na roj: gradnja satja je ne le hitrejša, temveč tudi lepša in zalega krepkeje napreduje.

Kakor na zalogo hrane, tako moramo biti pri novih čebeljih družinah pozorni tudi na matice. Z drugim rojem ali drugcem namreč izleti iz panja dosledno le mlada, torej še neoplojena matica. Ta nam v svoji izrazito mladostni razgibanosti, po človeško

povedano »razposajenosti«, že med rojenjem in vsajanjem rada ponagaja. Največ skrbi ali celo preglavic pa nam dela, ko po nekaj dneh odhaja iz panja na plemenilni izlet, kjer jo čaka mnogo nevarnosti. Zato se čebelar vedno veselo oddahne, ko po prvih jajčecih, ki jih zagleda v celicah, ugotovi, da se je matica oplemenila in se srečno vrnila v panj.

Izkušen čebelar spozna to že po koških obnožine, ki jo začno donašati s posebno vnemo. Če po 10 ali 14 dneh tega še ni opaziti, pogleda v panj. Če najde matico, jajčec pa ne, bo še kak teden počakal. Če pa ne najde matice, mora takoj ukrepati: previdno bo dodal rezervno matico; bolj varno pa je dodati zrel matičnik, iz katerega se izvali nova matica. V skrajnem primeru pa bo dodal osiroteli družini sat z odkrito čebeljo zalego, iz katere si čebele v sili tudi izpodredijo matico.

Iz vsega navedenega vidimo, da torej ni dovolj, če roj ogrenemo in vsadimo — »kar bo, pa bo«. Ne, — roje je treba tudi oskrbovati, ker le takó si lahko od njih kaj obetamo.

OB 80-LETNICI »SLOVENSKEGA ČEBELARJA« IN 50-LETNICI MOJEGA ČEBELARJENJA

JOSIP KOSTANJEVIC, VIPAVA

Ze pred petdesetimi leti me je »Slovenski čebelar« podučil, da je za uspešno čebelarjenje na med potrebno predvsem dwoje: panj s premičnim satjem in prevažanje čebel na razne paše. Obojega sem se takoj lotil z velikim navdušenjem.

Mali kranjski panj, ali na kratko kranjič, z nepremičnim satjem, ki je s svojimi živobarvnimi in ponekod umetniško poslikanimi končnicami skozi stoletja krasil naše čebelnjake, se je začel naglo umikati velikemu, modernemu A-Z panju s premičnim satovjem. Nekaterim starim čebelarjem ta novost ni bila pogodu. Jezili so se na mlajše čebelarje, ker imajo čebele v »omarah«, ki so primerne za kunce in kokoši, ne pa za čebele. Toda v teh »omarah« je bilo vsako leto več medu. Dobrih medenih letin, ki so si sledile ena za drugo, čebelarji s kranjiči niso mogli tako izkoristiti kakor čebelarji — prevaževalci z A-Z panji. Zato pa je že v nekaj letih postal kranjič prava redkost. Povsod, v čebelnjakih in na prostem je bilo videti same Znidaršičeve panje. Tudi moj zasilni čebelnjak je postal premajhen. A-Z panje sem začel zlagati kar na prostem, kar delam še dandanes.

Čebelarstvo se je začelo naglo širiti. K temu so pripomogle dobre čebelarske letine in pa A-Z panj, ki je bil znan kot »panj, ki da največ medu«. Čebelarji niso vedeli kam z medom. Nekateri so imeli po več let stare zaloge medu. Čebelarji so pustili za zimo cele medene sate. Na sladkor ni nihče mislil, saj je bil dražji kot med. Se za lastno gospodinjstvo so raje uporabljali med, ki je bil cenejši in ga je bilo tako težko prodati. K vsemu se je pridružila še tako imenovana svetovna gospodarska kriza, ki je prizadela tudi čebelarje in čebelarstvo nasploh. Denarja ni bilo nikjer, blaga pa je bilo povsod preveč. Čebelarji so ponu-

jali med po sramotno nizkih cenah. Povsod so dobili enak odgovor: nimamo denarja, ali pa imamo še stare zaloge medu. Vendar cena se je popravila.

Vse to pa nas ni preveč veselilo. Kdor je količjak poznal fašizem, je lahko vedel, da se Italija ne bo ustavila v Abesiniji. Nekateri mlajši letniki so bili vpoklicani pod orožje. Med njimi so bili tudi nekateri čebelarji. Potem so začela prihajati sporočila o mrtvih in ranjenih.

S prevažanjem čebel na pašo so se začele težave, ker so prevozniki stokali, da nimajo, ali da jim primanjkuje bencina. Tako se je začela uvertura v velikanesko tragikomedijo, ki se je imenovala druga svetovna vojna — požrla je na milijone ljudi in povzročila veliko gorja, da o materialni škodi niti ne govorimo.

Bo kar bo, sem si mislil, jaz bom čebelaril naprej, kot da se ni nič zgodilo. Že v začetku, ko sem imel majhno število panjev, sem rad prevažal, čeprav včasih tudi brez potrebe. Navadno smo se združili po trije ali štirje manjši čebelarji. Dobili smo kakršnokoli vozilo ter peljali na pašo. Včasih sem moje maloštevilne panje dodal kakemu večjemu čebelarju, ki je imel še kaj prostora na kamionu. Spomladi smo vozili čebele na akacijo okrog Gorice, poleti na travniško pašo okrog Postojne, na hojevo pašo v Hrušico in na Nanos, v jeseni pa na Kras na ajdo in žepek. Pozneje, ko sem postal »pravi« čebelar, in imel veliko število panjev, sem si moral sam preskrbeti prevoznike in iskati pasišča. To pa ni šlo brez težav.

Spominjam se, da sem peljal večje število panjev v goriško okolico. A že drugi dan sem dobil brzojavko, da naj se takoj javim v Gorici. Tam so me najprej nahrulili, da ali sem slep, da ne vidim na tisoče panjev v okolici Gorice, v Šempetru in Rožni dolini. Kako sem si upal

še jaz z mojimi panji zasesti to že itak zasedeno ozemlje. Ukazali so mi, da moram čebele takoj odpeljati, sicer jih bodo odpeljali na moje stroške in me še kaznovali povrh. Prosil sem in prosil, da naj se me vendar usmilijo, ker čebel nimam kam peljati, saj je povsod vse zasedeno. Imam majhno kmetijo, ki me ne more preživljati in številno družino z majhnimi otroki. Čebele pa so moj glavni vir dohodkov. Končno so se me usmilili in dovolili, da lahko pustim tam polovico panjev, ostalo polovico pa moram takoj odpeljati. Takoj sem šel iskat prevoznika in pasišče. Oboje sem dobil v Spodnji Branici. In kaj se je zgodilo? V Gorici je dež pomešan s točo ustavil medenje v Branici pa je akacija dobro medila, tako da sem točil po 15 kg na panj, iz panjev pri Gorici pa nič. Torej so mi hoteli dobro, ko so me naglali

iz Gorice. Škoda le, da nisem odpeljal vseh panjev.

Enkrat sem peljal nekaj čebel na dom moje matere na Kras. Čez nekaj dni prideta k meni dva karabinjerja. »Tako v kasarno, hoče vas marešalo,« mi reče eden. Marešalo me je še nekako prijazno sprejel in mi povedal, da oblast na Krasu zahteva, da moram takoj odpeljati čebele, ki jih imam tam na paši. »Gospod marešalo, čebele so na našem zemljišču,« in mu pokažem sklep o dedovanju »to zemljišče je podedovala moja mati,« ki je od tam doma. Mož si je nekaj zapisal in mi rekel, da lahko grem. Potem sem mislil, da bom imel mir. Toda, ko sem šel gledat kako se čebele pasejo, mi je sorodnik povedal, da mi je nekdo vse panje zamašil. Še dobro, da je to opazil pravočasno in panje tudi odmašil.

(Nadaljevanje sledi)

DROBCI IZ ZGODOVINE SLOVENSKE ČEBELARSKE ORGANIZACIJE

JOZE ROTAR (nadaljevanje)

Vporabljen je medu je zelo različno, tu ga rabijo za oslajšanje jedil in pijač, drugod ga rabijo pri napravljani zdravil itd. V prejšnjih časih so včasih pustili, da je med zavrel, napravljali so si potem medico. Medica bila je pred nekaj leti v nemških deželah zelo čislana, tudi še dandanes se to ni opustilo, le toliko manj se je napravlja, kolikor je čebelarstvo pojenjalo in se opustilo.

Med je bila jedna prvih jedi človeštva. Zgodovina nam pripoveduje, da so izleček najboljšega mleka in najlepšega medu skupaj zmešan zavživali bogovi, ter to imenovali: nebeška jed — (ambrozija). Ambrozijo, pravijo, izumil je grški bog Zevs, ta je bil gojenec vile, po imenu Melisa, rekli so jej tudi vila medu. V starem veku darovali so Grki svojim bogovom poleg drugih nekrvavih darov, tudi medene kolače.

Stari so mislili, da med od neba pada, kakor rosa; nikakor pa niso hoteli verovati, da ga čebele iz cvetličnega cvetja nabirajo. Tudi v severnem božanskem podoku se je trdilo, da med kaplja raz

posvečenega jesena, kakor rosa, in s tem se čebele prežive. Starogrška pravljica pravi, da je Zevs naučil čebele v povračilo, ker so ga redile, izdelovati iz voska satovje, ter da so si za zimo v satovje med shranjevale. Pri Mojzesu in v psalmih, v visoki pesmi modrega Salomona in na več drugih krajih se bere prav pohvalno o medu. Homer, Evripides, Ovid, Virgil opevajo med zbog njegovih posebnih lastnosti. Diodor iz Sicilije trdi v svojih spisih, da je bila več ljudstvom po Italiji glavna hrana — med. Pri Platonu se bere, da v starih časih bogovom niso drugega darovali, nego sadje z medom namazano. Sploh so v starih časih imenovali med jedno najboljših jedil; da, mislili so celo, da k dolgemu življenju veliko pripomore, ter ga v mnogih boleznih k zdravju pomaga (opomba pisca: to se je v današnjih časih tudi potrdilo).

O medu bere se tudi v koranu, in arabski zdravniki pisali so mnogo o njem.

Kakor Strabon trdi, devali so Asirci trupla mrtvih v med, da so bila maziljena. Agezilaja, kralja špartanskega in

Aleksandra Velicega položili so po njiju smrti v med.

Med je bil našim pradedom Staroslovonom tudi znan, kajti bere se o njih, da so znali med kuhati, kar nam priča, da so se tudi s čebelorejo pečali, česar tudi njih nasledniki, Slovenci in sploh Slovani, še dandanes niso opustili.

Stari Nemci, dokler niso druge opojne pijače poznali, nego medeno vino, ljubili so ga neizrečeno, še rajši pa pili. Čebelarili so samo zavoljo tega, da so dobivali med za njih tolikanj ljubljeno pijačo.

Po Ogerskem in v Rusiji se medeno vino, sploh le medica zvano, še dandanes pri raznih okoliščinah in pojedinah pije.

Stari Poljaki čislali so posebno svinjsko pečenko in medico. To dvojje pripomoglo je, da je kmet Piast dobil naslov vojvode.

Stari ljudje vedeli so tudi, da se sadje v medu shranjuje, zato so ga že takrat v medu ukuhali. Použijte medu bilo je v starih časih mnogo zadetnejše, mimo sedaj, posebno v času, ko sladkorja še niso poznali. Sladkor pa ga je spodrinil in mu veljavo znatno znižal.

Po sladkorjevem nastopu je kupčija z medom hitro pojemala, in posebno še po reformaciji, ko je bila tudi vosku, zaradi manjšega uporabljenja vojska napovedana; tako so tudi novoverci, kakor Luter Martin (avtor pripominja: »Da so ga zatorej čebelarji tako sovražili, da so, maščevaje se nad njim, malali ga na panjove končnice, ko ga dva kozla s Katerco vred peljeta v pekel. Jeden vrag da je za voznika, drugi pa tišči.«). Popustili so počasi to kmetijsko stroko in poprijeli se družega dela. Ta popustitev čebeloreje prouzročila je pa tudi občutljiv zastanek na tem polji. Sicer se brez pomisleka lahko reče, da je čebeloreja s pridelovanjem medu že visoko stopinjo razvitka dosegla, a trdi se tudi lahko, da bi se bilo to, kar se dandanes ve, gotovo že pred več leti vedelo in čebelarija bila bi v sedanjih časih še znatno bolj razvita in povsod bolj udomačena ter po vseh količkah ugodnih okolicah razširjena. To je sicer nekoliko, a vednosti so zaostale. Vendar moramo biti hvaležni, da nam sladkor in reformacija nista mogla popolnoma zadošiti čebelarstva, ter da vedno, posebno zadnjih 10—15 let prav uspešno napreduje.

Vosek ima pa svojo nesrečo, kajti poleg reformacije prikazal se mu je v novejših časih nov sovražnik — ceresin — po imenu. Svečarji popustili so čebelni vosek in se poprijeli ceresina, ter iz nje ga napravljajo sveče za službo božjo. Ceresin se izkopava iz zemlje ter se uporablja mesto voska. Barve je ravno take, le to prednost ima, da sveče vedno bele ostanejo. Da pa take sveče niso za službo božjo, je predobro znano, a ljudje ki ne vedo razločit voska od ceresina, kupijo sveče, misle, da so iz čistega voska, pa ga morebiti tista sveča še videla ni, ali ga pa je le nekoliko v njej. Da pa ceresin tudi medu škoduje, je razumljivo, kajti če vosek ne gre izpod rok, zaostaje tudi med; le to je dobro da imamo izmetalnice, da dobivamo med brez voska in vosek (satovje), pa čebelam vrnjen, ne napravlja jim nič dela. Kakor vsaka druga reč, imata tudi med in vosek svoje sovražnike in nasprotnike, a vsaka ponarejena reč ostane ponarejena — istinitost pa istinitost!«.

V ostalih 15. poglavjih je pisec zbral zelo bogato gradivo o preizkušanih receptih za pripravke velikega števila okusnih pijač in jedi kakor so medena vina, piva, medeni sadni mošti, medena sadna vina, šampanjci, likerji, medeno špiritne žgane pijače, kisi, medena peciva, konzervacija sadja z medom. V posebnem poglavju je zbral recepte preizkušanih zdravil na bazi medu in voska, recepte za izdelovanje razne vrste mila iz medu in voska.

Pričujoča pisana beseda sama po sebi pove tudi današnjemu čebelarju in sploh slovenskemu ljudstvu, da je potrebno pospešiti korak, da bi se slama, listje in druga šara iz še praznih premnogih naših čebelnjakov umaknila čebelam, ki naj bi zopet prišle v veljavo. Zato pa bo potrebna dobra volja na vseh straneh in skupen usklajen interes, tako družbe, delovnih organizacij in čebelarjev. Trgovina kranjske čebele pa naj zaslovi nazaj kot nekoč.

Čebelarji, zgrnimo se v svoje organizacije, — že zaradi tega da bi 80-letnica organiziranega delovanja slovenskih čebelarjev bila bolj svečana in delovna, pa na ta način sigurno tudi večji uspehi ne bodo izostali!

POSTOPEK ZA PRIDOBITEV DOVOLJENJA ZA PREVOZ ČEBEL ENOTNI POSTOPEK NA OBMOČJU GORENJSKE

Cebelar, prevoznik dobi v Skofji Loki zdravstveno spričevalo pri proizvodnih okoliših KZ Skofja Loka oziroma KGZ »SORA« Ziri.

Na območju SO Kranj izdajajo zdravstvena spričevala KU oziroma klavnica; podobno je tudi pri ostalih občinah Gorenjske.

Za spričevalo se plača taksa 400 din na panj, ki se ga bo prevažalo.

V roku sedmih dni pred nakladanjem ŽVZG Kranj opravi pregled na hudo gnilobo čebelarje zalege. Ob nalaganju kamiona potrdi zdravstvena spričevala, ko mu lastnik predloži analizo pregleda na nosečnost in pršičavost.

Lastnik obvesti ŽVZG za pregled na hudo gnilobo ter nakladanje najmanj 24 ur pred željenim pregledom oziroma nakladanjem. Obvestilo je lahko telefonsko na št. 22-781 oziroma z dopisnico na naslov Zivinorejski veterinarski zavod Gorenjske, Iva Slavca 1, Kranj.

Če je te preglede že do sedaj opravljal terenski veterinar z območja čebelarja, se lahko tako obvestilo odda pri njem.

Po dogovoru med občinskimi veterinarskimi inšpektorji Gorenjske je še dogovorjeno, da bodo zdravljenje opravljali čebelarski pregledniki v čebelnjakih s pršico, na ostalem zapornem področju pa zdravljenje kontrolirali ter odpravili napake. Obveščali pristojno inšpekcijo o vseh nepravilnostih.

Veterinarski inšpektor bo kontroliral zdravljenje zlasti pri oz. v okuženem čebelnjaku.

Čebelarski pregledniki, ki imajo potrdila, bodo jemali vzorce pri vseh razen tistih, ki so imeli bolezen v preteklem letu. Ti morajo dokazati z uradno odvzetim vzorcem (ZVZG), da se je pri njih bolezen zatrla.

Takse za zdravstvena spričevala je določena z namenom, da se plačuje odškodnina za uničene čebele, satje in pribor ob ugotovitvi hude gnilobe in drugih z odločbo določenih ukrepov, ki jih predpisuje zakon o varstvu živali pred kužnimi boleznimi, če se bolezen ne more zatreti na drug način. Iz zbranih sredstev se plačuje tudi vsa diagnostika pri sumu na pršičavost, kugo ter hudo nosečnost z namenom, da z brezplačno preiskavo omogočimo čim hitrejšo odkritje bolezni.

Prevoz čebel znotraj občine in na pasišča je dovoljen, če so čebele pregledane na hudo gnilobo, pršico in nosečnost, ter, če je pasišče prosto bolezni (pregled — čebelarski pregledniki).

Potrdila oziroma zdravstvena potrdila — spričevala je puščati pri lastniku zemljišča, izjemoma lahko pri območni čebelarski organizaciji. Pred dostavo čebel iz druge občine je obvestiti ŽVZG Kranj, najmanj 24 ur pred tem o točnem kraju in času prevoza ter kraju, kjer se bo nahajalo spričevalo. Čebelarji morajo imeti na vidnem mestu označeno: **Priimek in ime ter naslov bivališča.**

Zakona o urejanju pasišč ni, zato bi želel le poudariti, da želimo na paši čim bolj enakomerno zaseden rejon pasišča, ne pa, da čebele preletavajo sosednji čebeljak.

ZAPORE NA OBMOČJU SO ŠKOFJA LOKA — (doslej znani primeri)

1. Gabrek, Log, Na Logu, Visoko, Gabrska gora in Smolno.

2. Javorje, Muravc, Podvrh, Cetena ravan, Dolenjščice.

3. Ožbolt, Barbara.

4. Dobračeva, Selo, Ledenica, Stara vas.

5. Račeva, Zirovski vrh del Hlebiše in Martinj hrib (SO Logatec).

Veterinarski inšpektor:
Jože Rode l. r.

III. MEDNARODNI SIMPOZIJ O APITERAPIJI PORTOROŽ 11.—14. SEPTEMBER 1978

APIMONDIA — MEDNARODNA
FEDERACIJA ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ
ZVEZE ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ JUGOSLAVIJE

ZVEZA ČEBELARSKIH DRUŠTEV
SLOVENIJE
POSLOVNA SKUPNOST
ZA ČEBELARSTVO JUGOSLAVIJE
CENTER ZA BIOTIKO, MEDEX

PROGRAM

Nedelja, 10. septembra

registracija udeležencev.

Ponedeljek, 11. septembra

registracija udeležencev;
otvoritev simpozija;
delovno zasedanje: apipreventiva
in zaščita življenjskega okolja;
sprejem pri predsedniku skupščine
občine Piran.

Torek, 12. septembra

delovno zasedanje: bazične raziskave
nožnost apiterapije.

Sreda, 13. septembra

delovno zasedanje: uporaba čebeljih
pridelkov v terapiji;
svečana večerja za udeležence simpo-
zija in spremljevalce.

Četrtek, 14. septembra

strokovna ekskurzija: domovina
Antona Janše, domovina čebele apis
mellifica carnica.

V času simpozija bo organiziranih tudi več razstav. Tako bo razstavljal akademski slikar Nagorni motive o čebelah, Čebelarski muzej bo pripravil razstavo panjskih končnic, prav tako bo na to temo tudi razstava male čebelarske grafike, Prirodoslovni muzej, Prirodoslovno društvo in OZD Medex bodo pripravili razstavo fotografij in diapozitivov na temo čebela.

Osrednja razstava pa bo nedvomno razstava preparatov na podlagi čebeljih pridelkov. Razstavljala bodo domača in tuja podjetja, ki se ukvarjajo s proizvodnjo preparatov na osnovi medu, matičnega mlečka, cvetnega prahu, čebeljega strupa in propolisa. Prikazane bodo vse možnosti uporabe čebeljih pridelkov.

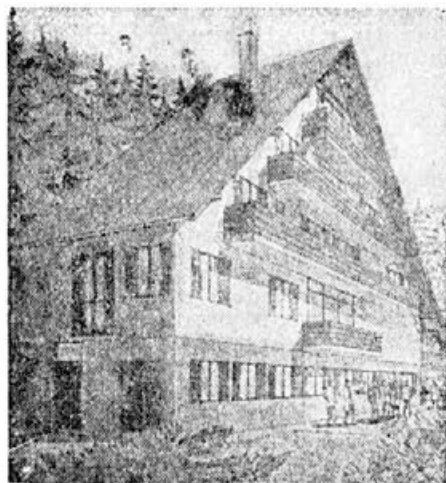
Na samem simpoziju bo prebranih veliko referentov, ki jih bo posebna stro-

kovna komisija izbrala iz osemdesetih prijavljenih referatov. Najštevilnejša udeležba referentov bo iz Romunije, Sovjetske Zveze in Jugoslavije, sodelovali pa bodo tudi raziskovalci iz NDR, ZRN, Bolgarije, Francije, Avstrije.

Za udeležbo na simpoziju je potrebno plačati 30 USA dolarjev, ali isto vsoto v dinarjih. V to ceno je vključen zbornik referatov s simpozija, program s povzetki referatov, izlet v Radovljico in Breznico, sprejem za udeležence, značka simpozija in simultano prevajanje referatov v slovenščino ali srbohrvaščino in seveda udeležba na simpoziju.

Za ostale, ki bodo prišli na simpozij samo za en dan bo vstopnina 100.— din. Vplačila so možna ali na OZD Medex ali pa na samem simpoziju.

Uredništvo

PRISPEVKI ZA ČIC

Čebelarско društvo Ajdovščina	10.000.00
Clani čebelarške družine	
Lukovica	1.500.00
Franjo Kasesnik iz Sempetra v Savinjski dolini	200.00
Anton Novak iz Gornje Radgone	104.00
Martin Kreže iz Hrastnika	50.00
Ivan Krajnc iz Merezig	30.00

Vsem darovalcem se iskreno zahvaljujemo.

VZREJA IN OSEMENJEVANJE MATIC

V mesecu marcu je bil na Biotehniški fakulteti v Ljubljani zaključen ciklus predavanj o vzreji in umetnem osemenjevanju matic. Predavanja so bila 17. in 24. 2. ter 17. 3. 1978.

Predavanj so se poleg študentov udeležili tudi čebelarji, sedanji in bodoči vzrejevalci matic iz vse Slovenije. Poleg vzreje je predavatelj prof. dr. Jože Rihar podajal tudi znanje, ki je potrebno pri umetnem osemenjevanju matic, kar je bilo osnovno vodilo skozi vsa predavanja. Na predavanjih so tudi vzrejevalci sami prikazali vse potrebščine, ki so potrebne pri vzreji, ter pojasnili postopeke, ki jih uporabljajo. Prikazan je bil aparat za instrumentalno osemenjevanje matic. Aparat je last Zavoda za čebelar-

stvo, ki je bil v letu 1976/77 v uporabi pri sodelavcu zavoda, vzrejevalcu Kelemenju. V pretekli sezoni je omenjeni vzrejevalec osemnil s tem aparatom več matic od katerih jih je zazimil 12. Vse so prezimile in sedaj zelo dobro zalegajo. Za instrumentalno osemenjevanje se je zanimalo kar 5 udeležencev — vzrejevalcev. Težave so z nabavo aparata za katerega je npr. v Zahodni Nemčiji dobavni rok eno leto in stane brez mikroskopa ca. 1200 DM.

Tečaj bo zaključen v mesecu maju in sicer na terenu pri vzrejevalcu, kjer bodo udeleženci pridobljeno znanje lahko praktično prikazali in izpopolnili.

Kranjc ing. Anton

JAKOB VRENJAK

Rojen si bil pred 76 leti v revni in številni kmečki družini na Kolovcu. Izučil si se za kovača in se kasneje zaposlil v Papirnici Količevo. Bil si član napredne delavske stranke.

Med NOB je bila tvoja domačija požgana.

Izgubil si dva brata in sestro. Tudi sam si bil težko ranjen in postal vojni invalid.

No kljub vsemu si se ukvarjal s čebelarstvom. Ljubil si krilate čebele in jih negoval v prostem času in preživil ob njih v veselju mnoge trenutke. Z vsemi, s katerimi si prišel v stik, si se pogovarjal in jim prenašal svoje bogate izkušnje. Bil si zvest član naše družine — zvest čebelar, saj si ob času močne bolezni imel veliko skrbi, ko nisi mogel več do njih, ko si čutil v sebi uničujočo kal boleznijo.

Omahnili si v smrt. Tvoje čebele so sedaj osirotele, so brez gospodarja. Za vedno smo se od tebe poslovili 16. marca 1978. K grobu te je spremljala množica ljudi s številnimi prapori, med njimi tudi naš, kakor si to želel. Ohranili te bomo v lepem spominu, slovenska zemlja naj ti bo lahka, katero si tako ljubil in se za njo tudi žrtvoval.

Za čebelarsko društvo Krtina
Gostič Anton

ALOJZ RESNIK

V nedeljo zjutraj, 13. novembra, je spet otožno zadonel vranski zvon in nam oznanil, da je noč vzela še enega kranjca — Alojza Resnika. Nemo in potrto smo sprejeli to žalostno vest in si dejali: »Spet je nastala nova praznina v čebelarski družini.«

Težko bo zapolniti to vrzel v naših vrstah, saj je bil Lojze eden najbolj prizadevnih, ves vnet za napredek čebelarstva in nadvse predan svojim čebelicam. »Tako zelo jih imam rad, da bi brez njih kar ne mogel živeti.« je večkrat povedal.

Čebelariti je začel že kot otrok in kot odrasel, izkušen čebelar, je bil ves vesel, če je k čebelarjem pritegnil mlade ljudi. Kadar je govoril o čebelah, ga je poslušalo staro in mlado, saj je v te pogovore razdal ne samo znanje, ampak tudi vso ljubezen in navezanost na čebele. Ob takih pogovorih smo vsi pozabili na čas in bi poslušali še in še. Tudi on je pri tem pozabil na vse, tudi na bolezen, ki ga je pestila.

Sedaj ga ni več med nami; odšel je tiho.

Dragi Lojze, spomin nate bo še dolgo živel med nami. Tvoje znanje, tovarištvo in ljubezen do čebel s tvojim odhodom ne bodo zbledeli; radi bomo imeli čebele še namesto tebe, da te ne bi preveč pogrešale, saj si skoraj celo življenje živel z njimi in le zanje. Tvoji družini pa izrekamo naše iskreno sožalje.

Čebelarska družina
Vransko

Tajnik: Irena Vrbovšek

JOŽE RECKO

Nenadoma, v 69. letu starosti, je bila prekinjena življenjska pot najstarejšega čebelarja, člana Čebelarske družine Rogašovci Jožeta Recka iz Dol Slaveč. Umrli je dne 18. 2. 1978.

Že v mladosti je imel veselje do čebel. Kot sin kmečkih staršev se je izučil kovaške obrti. Ko si je postavil kovaško delavnico na svoji mali kmetiji in začel samostojno kovaško obrt, se mu je ponudila priložnost, da se mu izpolni njegova želja in veselje do čebel. Postavil si je čebelnjak z več AŽ panji, naravnost tako, da je bil iz delavnice viden let čebel iz panjev, ki so ga s svojim neumornim delom navduševale, da je še bolj udarjal z težkim kladivom po razbeljenem železu.

Bil je član Čebelarke družine Rogašovci od leta 1950 pa vse od njegove prerane smrti. Bil je tudi večletni član odbora. Za njegovo neumorno delo v čebelarstvu je bil predlagan za odlikovanje red Antona Janša III. stopnje. Vendar ni dočkal dneva, ko bi prejel zaslužen priznanje za svoje delo. Nenadoma, nepričakovano je za vedno odšel iz naših vrst.

Kako je bil priljubljen, je pokazal njegov pogreb. Na zadnji poti so ga spremlili številni prijatelji in znanci. Čebelarji ga bomo ohranili v trajnem spominu. Naj ti bo lahka domača zemlja.

Čebelarška družina
Rogašovci

IVAN ŽULA

V čebelarškem društvu Središče ob Dravi je odjeknila žalostna vest o smrti tajnika čeb. družine Ormož Ivan Žula.

Veliko bolj pa je prizadelo člane družine Ormož, ki je z njim izgubila vestnega in marljivega tajnika čebelarke družine, kj je to delo op-

ravljval z velikim veseljem.

Pokojni je bil rojen dne 13. 4. 1916 v Hrastovcu, kjer je preživel svoja mladostna leta. Pred prihodom v Ormož je bil zaposlen pri kmetijskem gospodarstvu v Zavrču. Od maja leta 1961 se je za stalno preselil v Ormož, kjer je služboval do upokojitve.

Kot navdušen in vesten čebelar se je dolga leta ukvarjal s čebelarstvom. Tudi šolsko mladino je učil čebelarjenja preko čebelarških krožkov, ki jih je vodil na osnovni šoli v Ormožu. Po smrti je zapustil 20 AŽ panjev, za katere bo v bodoče skrbela njegova žena Terezija, ki je sedaj postala redni član čebelarkega društva Središče ob Dravi.

Kot vestnega tajnika čebelarke družine Ormož ga čebelarji pogrešajo, ker se do danes nimajo nadomestila.

Ohranili te bomo v trajnem spominu, družini izrekamo naše iskreno sožalje, a

tebi dragi Ivo naj ti bo lahka slovenska zemlja.

Čebelarško društvo
Središče ob Dravi

ANTON MERŠNIK

Dne 8. avgusta 1977 smo pospremili na Vuzeniško pokopališče zvestega in dobrega člana družine Antona Meršnika, rojenega 3. 6. 1897 v Sentjanžu nad Vuzenico. Čebelariti je začel že v rani mladosti, najprej s kranjiči, pozneje pa tudi z AZ panji. Ker

je bil kmet, mu čas ni dopuščal, da bi imel veliko število čebeljih družin, a kolikor jih je imel, jih je nadvse skrbno in marljivo negoval. Rad je prihajal na čebelarke sestanke in občne zборе.

Nenadna bolezen nam ga je iztrgala iz naše sredine. Ni ga več med nami, spomin nanj pa bo ostal še dolgo v naši družini. Dragi Anton, počivaj v miru, čebelice bodo obiskovale tvoj grob in na cveticah, ki jih bodo zasajali v spomin, ti bodo pele prelepe pesmi, katere si tako rad poslušal ob čebelnjaku.

Naj ti bo lahka slovenska zemlja!

JOŽE GLAVAČ

V 54. letu starosti nas je za vedno zapustil dolgoletni član Čebelarke družine Ljutomer Jože Glavač iz Pristave pri Ljutomeru. S čebelarstvom se je ukvarjal preko 20 let, bil je tudi dolgo let odbornik naše družine. Že v mladosti je vzljubil čebelice in to ljubezen obdržal vse do svoje prerane smrti.

Ceravno mu je njegovo delo mizarkega mojstra jemalo mnogo časa, ga je za svoje ljubljene imel še vedno dovolj. Vedno je strmel za napredkom in izboljšavami. Nameraval je preurediti avtobus

za prevoz čebel, napravil pa si je že 11 satne AZ panje, ki jih je hotel zamenjati s starimi 10 satnimi, zanimal pa ga je tudi nakladni panj.

Vse te njegove načrte je dne 1. IX. 1976 po hudi bolezní pretrgala neizprosna smrt. Veliko število ljudi, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti pa priča, da je bil povsod priljubljen in spoštovan.

Z njegovo smrtjo pa je v naši čebelarški družini nastala globoka vrzel. Za njegove ljubljene je preskrbljeno, sedaj jih z isto ljubeznijo in zanimanjem neguje pokojnikova soproga.

V spomin ČD Ljutomer

VINKO ŠILAR

Dne 24. 2. t.l. je v starosti 68 let po dolgi in mučni bolezni umrl naš član in dolgoletni odbornik Vinko Šilar iz Grabča pri Zgornjih Gorjah. V svojih mladih letih je rad pomagal

čebelariti pri svojem očetu, ki je bil ustanovni član takratne čebelar

larske podružnice v Gorjah leta 1906. Po očetovi smrti je prevzel čebele in jih z vso skrbnostjo in ljubeznijo negoval, dokler so mu to dopuščale moči. Za vse delo in skrb je prejel priznanje od čebelarskega društva Radovljica odlikovanje Antona Janša III. stopnje.

V odboru čebelarke družine Gorje je deloval 32 let, zato so ga vsi čebelarji in tudi drugi spoštovali. Vsa poveljna leta pa je bil tudi aktivni član in odbornik humane organizacije rdečega križa v Gorjah. V imenu čebelarjev družine Gorje se je poslovil od njega predsednik tov. Klinar Matija.

Dragi Vinko, poslovili smo se od tebe, toda med nami boš živel in čebelarji družine Gorje se te bomo vedno spominjali.

Tvoje truplo naj mirno počiva v domači zemlji, ki si jo tako ljubil.

Predsednik
Klinar Matija

Prodám parcelo primerno za čebelnjak ali vikeden — sončna stran, dovoz mogoč z avtomobilom.

Minka Janša
Dovje — Mojstrana

Prodám!

20 zdravih družin na 9 satov ali roje, Setina pri mostu 55, Zbilje, 61215 Medvode

OBVESTILO!

Obveščamo vse čebelarje prevaževalce na kostanjevo pašo v dolino Besnice in pod Golovec (Do Urha), da je bila letos spomladi pri čebelarju v Besnici ugotovljena pri pregledu mrtvic pršica in zato izdana odločba Veterinarske inšpekcije Ljubljana, št. 322-16/78-8/1 od 6. 4. 1978 s katero je v naseljih Besnica, Javor, Gaberje in Vnajarje s pripadajočimi zaselki, prepovedan vsak promet z živimi čebelami.

Opozarjamo vse čebelarje-prevaževalce, da upoštevajo zgornje obvestilo in ne pripeljejo čebel na kostanjevo pašo v navedene kraje.

Čebelarška družina
Polje